

Predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović:

“BIT ĆU ZAPREKA SVAKOJ DISKRIMINACIJI”

Ivo Josipović je u svom inauguralnom govoru naznačio svoju politiku prema nacionalnim manjinama, a na samom početku mandata sreo se s izaslanstvom Savjeta za nacionalne manjine, te s predstavnicima Čeha, Mađara i Roma

Predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović primio je 25. ožujka izaslanstvo Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske koje ga je izvijestilo o svojim aktivnostima kako bi nacionalne manjine što učinkovitije sudjelovale u javnom životu Republike Hrvatske.

Izaslanstvo savjeta u kojem su bili **Aleksandar Tolnauer, Ratko Gajica i Danko Šonc** informiralo je predsjednika Josipovića o uređivanju te rješavanju pitanja vezanih za ostvarenje i zaštitu prava i sloboda nacionalnih manjina. Kako je priopćio Odjel za informiranje Ureda Predsjednika Republike razgovaralo se i o položaju nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj te o primjeni Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina kada je riječ o zapošljavanju, te ostvarivanju drugih prava.

Predsjednik Josipović se tijekom ožujka susreo i s predstavnicima češke i mađarske manjine. Prigodom posjete Savezu Čeha u Daruvaru 2. ožujka izjasnio se za dopunsko pravo glasa pripadnika nacionalnih manjina. Josipović je odgovarajući na novinarsko pitanje napomenuo da se za to pravo zalagao i tijekom izborne kampanje. “Ja jesam pobornik dopunskog prava glasa. Kako će to izgledati to ćemo konkretno vidjeti. Ima različitih ideja. Međutim, mislim da je to izraz demokratičnosti društva i otvorenosti prema manjinama, Uvijek ističem, manjine su hrvatsko bogatstvo i zato trebaju našu podršku”, rekao je Josipović.

On je napomenuo da je i sam član češke Besede, te nekih drugih manjinskih organizacija. “Mislim da je češka manjina jedan dobar i sjajan primjer dobro uređenih odnosa manjine i većine. Ne samo da češka manjina ima sjajne aktivnosti na kulturnom planu. Ima sjajne i dobre odnose sa Češkom Republikom i to je dobar primjer kao manjine

možu sjajno povezivati dvije države”, rekao je Josipović.

Krajem ožujka Josipović je primio izaslanstvo Vijeća mađarske nacionalne manjine Osječko-baranjske županije koje ga je izvjestilo o svome radu i problemima s kojima se susreću, a razgovaralo se i o službenoj uporabi mađarskog jezika te pripremama za predstojeći popis stanovništva. “Predsjednik Republike naglasio je važnost ostvarivanja manjinskih prava za demokratski razvoj Hrvatske te iskazao spremnost da pomogne u rješavanju još prisutnih problema u ostvarivanju manjinskih prava na području Osječko-baranjske županije”, navodi se u priopćenju iz Ureda predsjednika.

Predsjednik Josipović primio izaslanstvo romskih udruga u povodu Svjetskog dana Roma 8. travnja i pritom je izrazio nadu da će Hrvatska svake godine imati sve bolje izvještaje o položaju Roma u Hrvatskoj. “To je

(Nastavak na stranici 10)

Predsjednik Josipović s izaslanstvom Savjeta za nacionalne manjine

Intervju s Ankićem Mikić, predsjednicom Centra za mir, pravne savjete i psihosocijalnu pomoć iz Vukovara u povodu izrade 3. Alternativnog izvještaja o provedbi Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina

KRITIČKA NADOPUNA VLADINOM IZVJEŠTAJU

Iako je Vlada Republike Hrvatske poduzimala niz aktivnosti usmjerenih na unaprjeđivanje položaja pripadnika nacionalnih manjina na svim razinama, praktična provedba i ostvarivanje svih njihovih prava zajamčenih Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina i dalje ne bilježe značajniji napredak u svim segmentima, ocjenjuje se u Alternativnom izvještaju o provođenju Okvirne konvencije koji je pripremio Centar za mir, pravne savjete i psihosocijalnu pomoć iz Vukovara uz suradnju drugih udruga i institucija. Alternativni izvještaj kao konstruktivna kritička nadopuna oficijelnom Vladinom izvještaju ukazuje na niz konkretnih nedostataka i propusta u zaštiti manjinskih prava koje treba sustavno uklanjati

• Nakon što je Vlada RH krajem prošle godine Vijeću Europe predala svoje 3. Izvješće o provedbi Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina Centar za mir, pravne savjete i psihosocijalnu pomoć iz Vukovara početkom ove godine pripremio je tzv. Alternativni izvještaj (Shadow report). U javnosti je dosta prisutno neshvaćanje i nepoznavanje sadržaja, uloge i funkcije ovog Alternativnog izvještaja. Možete li nam za početak pojasniti kako se priprema i što predstavlja Alternativni izvještaj u odnosu na službeno vladino Izvješće?

Alternativni izvještaj predstavlja izvor određenih informacija koje su relevantne za, u ovom slučaju, praćenje i ocjenjivanje provođenja načela i odredbi Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina u Republici Hrvat-

(Nastavak na stranici 2)

KRITIČKA NADOPUNA VLADINOM IZVJEŠTAJU

Ankica Mikić

(Nastavak sa stranice 1)

skoj. Općenito, informacije sadržane u Alternativnom izvještaju predstavljaju alternativne informacije, odnosno informacije iz alternativnih izvora u odnosu na one koje, vezano za provođenje Okvirne konvencije, u svom izvještaju predstavlja država stranka Konvencije. Naime, nužno je spomenuti da je država stranka Okvirne konvencije dužna dostavljati Vijeću Europe redovite izvještaje, odnosno informacije o provođenju Konvencije. Prvi je izvještaj država stranka dužna dostaviti u razdoblju od godinu dana od pristupanja Konvenciji, odnosno od stupanja Konvencije na snagu, a nakon toga u razdoblju od svakih pet godina. U svojim izvještajima država stranka vrši samoprocjenu stanja nacionalnih manjina te napretka koji je u provođenju Konvencije postignut u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje. Informacije predstavljene u državnom izvještaju predstavljaju temelj za daljnju raspravu i provođenje procesa praćenja i ocjenjivanja napretka postignutog u provedbi Konvencije. Alternativne izvještaje ili druge oblike alternativnih, dodatnih informacija u odnosu na one koje sastavlja država izrađuju, uglavnom, nevladine organizacije koje se bave pitanjima ljudskih i specifičnih manjinskih prava, kao i organizacije i institucije nacionalnih manjina. Alternativni izvještaji i informacije obično predstavljaju svojevrsan kritički osvrt, odnosno analizu stanja pripadnika nacionalnih manjina i ostvarivanja prava sadržanih u Konvenciji te nadopunjuju sadržaj informacija iz vladinog izvještaja u cilju cjelovitijeg sagledavanja stanja nacionalnih manjina u određenoj državi

BEZ NAPRETKA U MNOGIM SEGMENTIMA

• Kako će dalje biti tretirani i kroz koju će proceduru prolaziti Alternativni izvještaj i kako će on biti verificiran u usporedbi s vladinim dokumentom o provođenju Okvirne konvencije?

Praksa je da Savjetodavni odbor za Okvirnu konvenciju, kao stručno tijelo koje prati i procjenjuje stanje ostvarivanja prava pripadnika nacionalnih manjina u državama strankama Konvencije i koje izrađuje svoje mišljenje o provođenju Konvencije, paralelno čita, odnosno razmatra informacije iz državnog izvještaja i alternativnih izvještaja, kojih može biti i više od jednog, kao i iz informacija iz svih ostalih izvora koje smatra relevantnim za obavljanje svog posla. Potrebno je naglasiti i da je, u cilju boljeg i cjelovitijeg sagledavanja stvarnog stanja položaja i ostvarivanja prava pripadnika nacionalnih manjina, delegacija Savjetodavnog odbora krajem veljače ove godine posjetila Republiku Hrvatsku. Tijekom tog posjeta delegacija se sastala i razgovarala s brojnim dionicima iz vladinog i nevladnog sektora, između ostalih i sa

predstavnicima Centra za mir - Vukovar. Sadržaj alternativnog izvještaja ne podliježe nekoj formalnoj, „verifikaciji“, ali je moguće razmatrati vjerodostojnost nekih informacija koje on pruža. Naime, alternativni izvještaj može sadržavati i određena viđenja stanja i specifična mišljenja autora, koji nisu primjereni za „verifikaciju“, ali se, kao više ili manje relevantne, mogu razmatrati činjenice na kojima se ta viđenja i mišljenja temelje.

• Ovo je treće izvještajno razdoblje o provođenju Okvirne konvencije u Hrvatskoj koje pokriva razdoblje 2004 - 2009. Kako se kroz prizmu Alternativnog izvještaja ocjenjuje to razdoblje u zaštiti nacionalnih manjina? U čemu je došlo do napretka, u čemu se stagnira, gdje su problemi, možda, još više produbljeni i zaoštreni odnosno gdje se najviše zaostaje u provođenju kvalitetne manjinske politike?

Dakle, uzimajući u obzir da Alternativni izvještaj ne predstavlja iscrpan izvor informacija i da ne obuhvaća sve informacije od značaja za sve nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj i na svim lokalnim područjima na kojima manjine žive, u našem smo izvještaju dali jednu opću ocjenu stanja zaštite i ostvarivanja prava pripadnika nacionalnih manjina.

U zaključnim napomenama Alternativnog izvještaja naveli smo sljedeće: Vlada Republike Hrvatske poduzimala je u izvještajnom razdoblju niz aktivnosti usmjerenih na unaprijeđivanje položaja pripadnika nacionalnih manjina na svim razinama. Unaprijeđen je zakonodavni okvir kojim se omogućava praktično operacionaliziranje odredbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, unaprijeđeno je anti-diskriminacijsko zakonodavstvo i usvojen cjeloviti anti-diskriminacijski zakon, usvojeni su Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći te niz programa i planovi od značaja za zaštitu ljudskih i manjinskih prava, uključujući i Akcijski plan za provedbu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. Kontinuirano se povećavao iznos sredstava iz Državnog proračuna Republike Hrvatske namijenjen udrugama i ustanovama nacionalnih manjina te za podršku programima povratka izbjeglica i raseljenih osoba. Poduzimane su i određene mjere za promicanje snošljivosti i međuetničke suradnje. Međutim, praktična provedba i ostvarivanje svih prava pripadnika nacionalnih manjina zajamčenih Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina i dalje ne bilježe značajniji napredak u svim segmentima.

NEDOSTAJU PODACI ZA SAGLEDAVANJE STVARNOG STANJA

Navodi o diskriminaciji i kršenju temeljnih ljudskih prava pripadnika pojedinih manjina zaslužuju posebnu pažnju i poduzimanje konkretnih mjera. Na nekim su lokalnim područjima još uvijek izraženi problemi opstrukcije i održivosti manjinskih povratka; sudjelovanja u javnom životu putem vijeća i predstavnika nacionalnih manjina; neprijerenog i neučinkovitog postupanja, odnosno nepostupanja lokalnih vlasti sukladno obvezama iz Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina; isključivanja, odnosno neuključivanja predstavnika nacionalnih manjina u procese donošenja odluka na svim razinama; učinkovitog sudjelovanja manjina u gospodarskom životu i javnim poslovima i sl. Uz manji napredak, ostvarivanje prava na pristup medijima i jezičnih prava i dalje ostaju problematični. Neostvarivanju brojnih prava uvelike doprinose neučinkovitost, neprofesionalnost i politizirana javna uprava i pravosuđe, i njihov neujednačen rad. Sagledavanje stvarnog stanja ostvarivanja određenih prava, poput zapošljavanja i odgovarajuće zastupljenosti te održivosti manjinskih povratka, i njihovog ostvarivanja u

praksi onemogućavaju nedostatak pouzdanih, detaljnih i ažuriranih podataka razdijeljenih po etničkoj pripadnosti.

Sve naše primjedbe kao i prijedlog mjere moguće je naći u našem Izvještaju koji je dostupan na www.center4peace.org.

• Koje su ključne razlike i naglasci u problemima ostvarivanja manjinskih prava u RH u vašem i vladinom izvještaju?

Ključne se razlike odnose na sadržaj predočenih informacija. U izvještaju Vlade naglasak se, u najvećoj mjeri, stavlja na ono što je Vlada učinila i što čini u smislu zaštite i ostvarivanja prava pripadnika nacionalnih manjina. Dakle, naglasak se stavlja na pozitivne mjere koje su poduzete, kao i na predstavljanje određenih općih podataka i podataka koje govore u prilog uspješnosti poduzetih mjera i vladinih politika. Alternativni izvještaj, po svojoj prirodi, predstavlja kritički osvrt na stanje prava pripadnika nacionalnih manjina, ukazuje na određene probleme te dovodi u pitanje određena stajališta, zaključke i način predstavljanja određenih podataka u vladinom izvještaju.

PREDNOSTI RAZLIČITIH IZVORA

• Što po vašem mišljenju uzrokuje ta različita viđenja?

Pa uloga nevladinih organizacija i ostalih dionika koji se bave pitanjima ljudskih prava i praćenjem njihovog stanja, uključujući i specifična prava pripadnika nacionalnih manjina, je da zagovaraju dosljednu i cjelovitu primjenu svih relevantnih standarda zaštite ljudskih, odnosno manjinskih prava i da, u tom smislu, upućuju konstruktivnu kritiku Vladi. Nerealno je očekivati da će Vlada sama sebe kritizirati za ono što nije poduzela, odnosno nije htjela, nije bila sposobna ili je propustila poduzeti. Iz tih se razloga vladin izvještaj i alternativni izvještaji i ostale relevantne informacije razmatraju usporedno. Naime, niti jedan izvještaj ne pruža sve relevantne, pozitivne i negativne, informacije te analize stanja iz različitih perspektiva, koje bi se mogle smatrati cjelovitim pregledom stanja u određenoj državi.

• Za ovo treće izvještajno razdoblje prvi put je pripremljeno i posebno alternativno izvješće romskih udruga. Što je tome razlog i što se time postiglo?

Predstavници Centra za mir - Vukovar su krajem 2009. i početkom 2010., u okviru jednog projekta, održavali redovite kontakte i surađivali s dijelom predstavnika romskih udruga te bili upoznati s njihovim aktivnostima na izradi posebnog alternativnog izvještaja. U Alternativnom izvještaju koji smo izradili, vezano za specifična pitanja i stanje prava pripadnika romske nacionalne manjine, na nekoliko smo mjesta uputili na razmatranje alternativnog izvještaja kojeg su izradili predstavnici romskih udruga i Centar za provedbu integracije u Europsku uniju. Razlog za izradu posebnog alternativnog izvještaja, koji je posvećen pitanjima i stanju prava pripadnika romske nacionalne manjine su zasigurno specifičan položaj, problemi i potrebe pripadnika romske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj. Time su, smatram, predstavnici dijela romskih organizacija, odnosno oni koji su sudjelovali u izradi ovog alternativnog izvještaja postigli veliki uspjeh, budući da su izravno, bez posrednika, Savjetodavnom odboru Vijeća Europe predočili pitanja i probleme koje smatraju značajnim za pripadnike svoje zajednice. Nadalje, oni su time odlučili dati svoj doprinos u proces praćenja provođenja Okvirne konvencije i aktivno sudjelovati u njemu. Time su osnažili i svoje mogućnosti za učinkovitije zagovaranje prava pripadnika nacionalne manjine kojoj pripadaju kako na međunarodnoj, tako i na nacionalnoj razini.

Intervju s Ankom Dalipovski, predsjednicom Centra za provedbu integracija u EU o posebnom Alternativnom izvještaju o provedbi Okvirne konvencije koji se odnosi na probleme romske nacionalne manjine u Hrvatskoj

PROMJENE U POLOŽAJU ROMA SU NEDOVOLJNE

Anka Dalipovski

Obrazovanje i dalje vidimo kao ključni problem, povećan je broj romske djece koja upišu osnovnu školu, ali je i nadalje vrlo nizak broj djece koja osnovnu školu i završe. Broj srednjoškolaca Roma je i dalje vrlo malen, a o broju polaznika viših i visokih škola da i ne govorimo. Posljedice nedostataka znanja i obrazovanja direktno su vidljive u nemogućnosti rješavanja vlastitih statusnih pitanja, nepoznavanju vlastitih ustavnih prava, nemogućnosti zapošljavanja i ostvarenja kvalitetnog života

• **Uz uobičajeni Vladin i Alternativni izvještaj o provedbi Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina ovaj put**

izrađen je i dodatni Alternativni izvještaj koji se isključivo odnosi na probleme romske zajednice u Hrvatskoj. Što je razlog da ste se odlučili i na izradu ovog posebnog dodatnog izvještaja?

U svom dugogodišnjem radu među romskom zajednicom, udruge koje su sudjelovale u izradi Alternativnog izvještaja, susrele su se s nizom problema koje, još uvijek, imaju Romi koji žive u Republici Hrvatskoj. Zakonskom i pravnom regulativom država nastoji formirati okvir za njihovo rješavanje, ali provođenje istih na terenu nije tako učinkovito, kako je Vlada prezentirala. Prošlo je već dosta godina od donošenja Nacionalnog programa za Rome i Akcijskog plana desetljeća, a promjene u položaju Roma smatramo nedovoljnim.

• **Imate li saznanja da li se ovi posebni izvještaji koji tretiraju romsku manjinu rade i u drugim zemljama koje podnose izvještaje o provođenju Okvirne konvencije?**

Alternativni izvještaj prema Savjetodavnom odboru Vijeća Europe može izraditi i uputiti bilo koja fizička i pravna osoba koja to želi i koja smatra da ima osnovu, a čija zemlja je potpisala i ratificirala Okvirnu konvenciju o zaštiti prava manjina, i naravno da ih ima.

PUNO IH SE UPIŠE - MALO ZAVRŠI

• **Koji se problemi u vašem izvještaju posebno apostrofiraju, odnosno koje probleme romske nacionalne manjine u ovom momentu vidite kao apsolutni prioritet?**

Obrazovanje i dalje vidimo kao ključni problem. Povećan je broj romske djece koja upišu osnovnu školu, ali je i nadalje vrlo nizak broj djece koja osnovnu školu i završe. Broj srednjoškolaca Roma je i dalje vrlo malen, a o broju polaznika viših i visokih škola da i ne govorimo. Posljedice nedostataka znanja i obrazovanja direktno su vidljive u nemogućnosti rješavanja vlastitih statusnih pitanja, nepoznavanju vlastitih ustavnih prava, nemogućnosti zapošljavanja i ostvarenja kvalitetnog života. Također želimo upozoriti da je romski jezik zapostavljen i da se malo čini, gotovo ništa, za njegovo očuvanje i unapređivanje među romskom zajednicom. Ako uzmemo u obzir da je jezik sastavni dio identiteta svakog naroda, time je i ključni element očuvanja tradicije i unapređivanja kulture i ove nacionalne manjine.

• **Kako potaknuti njihovo rješavanje?**

Da bi se potaknulo rješavanje takvih pitanja Romi se moraju više educirati, učiniti informacije dostupnima, potaknuti lokalnu zajednicu da se više uključi u rješavanje problema i niz drugih načina.

• **Koje društvene subjekte držite posebno odgovornim i pozvanim da doprinesu rješavanju problema romske populacije u hrvatskom društvu?**

Dio odgovornosti snose Romi sami, posebice što dopuštaju razjedinjenost među romskom zajednicom, a država putem svojih organa i institucija zadovoljava se načelnim promjenama bez stvarnih učinaka.

• **Gdje su najveće razlike u vašem Izvještaju u odnosu na izvještaj Vlade?**

Naš izvještaj je vrlo konkretan i sažet u odnosu na izvještaj Vlade, ne iznosimo statističke podatke i ne navodimo količinu utrošenog novca za rješavanje pojedinih problema. Naveli smo vrlo konkretne probleme, svaki problem argumentirali, nabrojali dokaze iz kojih se može provjeriti i što je najvažnije naveli preporuke za njihovo učinkovitije rješavanje. Kao što smo istaknuli i pohvalili ono pozitivno na čemu vjerujemo da treba ustrajati.

• **Što po vašem mišljenju uzrokuje ta različita viđenja?**

Vlada se bavi donošenjem pravnih okvira i postavljanjem normi za rješavanje pojedinih problema, a organizacije civilnog društva, kao što je naša, provođenjem istih na terenu i njihovom učinkovitosti. U tom pogledu, smatramo neophodnom bolju suradnju među ovim sektorima ako želimo stvarni razvoj i napredak društva i ostvarenje i zaštitu ljudskih prava. Ne radi se o količini utrošenih sredstava, već o učinkovitosti istih.

I ROMI MORAJU BITI AKTIVNIJI

• **Koje su vaše najvažnije preporuke?**

Bolja suradnja Vlade i njenih organa sa organizacijama civilnog društva pri rješavanju konkretnih problema, što brži prelaz iz stanja ignorancije i stanja nepoznavanja problema na svjesnost o postojanju istih i znanja o aktivnostima za njihovo što brže i efikasnije trajno rješavanje.

• **Kako unaprijediti daljnju primjenu Okvirne konvencije, posebno kada je riječ o romskoj nacionalnoj manjini?**

Za rješavanje problema sa kojima se još uvijek susreće romska nacionalna manjina neophodan je profesionalizam, projekti koji imaju dugoročne učinke i koji se kvalitetno, učinkovito provode. Treba uključiti mlade ljude, obrazovane ljude, kao i buduće generacije koje se trenutno školuju. Svakako bi pomoglo i dosljedno provođenje mjera utvrđenih Nacionalnim programom za Rome, kao i prihvaćanje kriterija kvaliteta programa, njihovo provođenje i učinkovitost, umjesto favoriziranja

udruga i dobivanja na temelju imena udruge i položaja predsjednika udruge.

DUGOROČNI I KVALITETNI PROJEKTI

• **Da li već ima reakcija i ocjena ovih izvještaja (i domaćih i iz VE ili drugih relevantnih međunarodnih institucija) i na što one ukazuju?**

Prilikom svog posjeta Zagrebu, predstavnici Savjetodavnog odbora Vijeća Europe sastali su se s nama i zahvalili na poslanom izvještaju, te postavili dodatna pitanja za neke od navedenih problema. Održali smo radne sastanke s predstavnicima Europskog centra za romska prava iz Budimpešte, predstavnikom REF-a (Roma Education Fund), te nas očekuje sastanak sa gospodinom Thomasom Hammarbergom, savjetnikom Europske komisije za ljudska prava. Svi naši razgovori i kontakti ukazuju da postoji interes i želja da se utvrdi stvarno, objektivno stanje, a ne jednostrana slika.

• **Da li će se uskoro organizirati neki okrugli stol ili neka slična akcija na kojem bi se razmotrili i "ukrstili" rezultate sva tri izvještaja?**

Centar za provedbu integracija u Europsku uniju neće organizirati okrugli stol vezan za raspravu o Izvještaju Vlade i Alternativnim izvještajima, posebice što ih ne doživljavamo kao sukobljavanje interesa, već neophodno nadopunjavanje, za učinkovitije i brže rješavanje problema, a na dobrobit cijele društvene zajednice što vjerujemo da je zajednički interes. S druge strane vrlo rado ćemo se odazvati pozivu neke druge institucije za sudjelovanje na okruglom stolu i konkretnoj akciji sa svrhom učinkovitog rješavanja postojećih problema i podržati svaki dogovor u tom smjeru, kao što i sami pozivamo predstavnike Vlade i njenih organa i institucija na sudjelovanje u projektima Centra.

• **Rad na izradi ovog izvještaja koordinirao je Centar za provedbu integracija u EU. Koje su funkcije tog Centra i kako on djeluje?**

Na temelju inicijative Udruge za promicanje obrazovanja Roma u RH "Kali Sara", Centar za provedbu integracija u Europsku uniju osnovan je 2009. godine, kao nevladina organizacija čiji cilj je razvoj civilnog društva i zaštite ljudskih prava, te organiziranog djelovanja prema vladinim institucijama, organima i institucijama Europske Unije. U skladu sa svojim ciljevima, Centar u prvom redu pruža pomoć pri ostvarivanju i zaštiti prava pripadnika manjinskih naroda u RH u procesu pristupanja EU i tako namjerava nastaviti i nakon pristupanja. Pružamo i tehničku pomoć i savjete svojim članovima, informativnu podršku i aktivnu suradnju u rješavanju problema na području djelatnosti njihovih udruuga, te stvaranja uvjeta za pravodobno djelovanje. Potičemo međusobnu suradnju udruga sličnih ciljeva i djelatnosti na lokalnoj, gradskoj, županijskoj i državnoj razini u cilju razmjene iskustava. Također sudjelujemo u organiziranju tribina, okruglih stolova savjetovanja, edukacija i drugih aktivnosti s ciljem bolje obavještenosti zajednice i društva u cjelini. Članovi Centra su pojedinci i organizacije civilnog društva, a korisnici su sve kategorije građana bez obzira na spol, vjeru, nacionalnu pripadnost, kulturu, jezik ili neke druge osobine.

MANJINSKI FORUM u posljednje vrijeme u svakom svom ciklusu pokreće određenu temu - tribinu koju drži bitnim za unapređivanje položaja nacionalnih manjina i uopće manjinske politike u hrvatskom društvu. Do sada su tako otvarane rasprave o tzv. dodatnom glasačkom pravu nacionalnih manjina ili o potrebi promjene Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. Svoja stajališta o tome iznose ugledni eksperti ali i sami predstavnici manjina. Na taj način nastojimo potaknuti široku javnu raspravu, otvoriti prostor različitim viđenjima te tako i naznačiti moguća nova rješenja koja mogu doprinijeti unapređivanju manjinskih prava.

Ove godine na "tribinu" **MANJISKOG FORUMA** odlučili smo staviti problematiku funkcioniranja manjinske samouprave - tog ključnog instituta za djelovanje nacionalnih manjina u javnom životu koji je uveden Ustavnim zakonom iz 2002. godine. Željeli bi ocijeniti kakvim se taj institut pokazao, koliko je doprinio afirmaciji nacionalnih manjina, kojim je problemima opterećen te kako se može unaprijediti i poboljšati. Ova tema nam se čini tim važnija što bi se sljedeće godine trebali održati i treći izbori za manjinsku samoupravu te je ova tribina i prilika da se na vrijeme progovori o toj važnoj temi manjinskog političkog života.

NEISKORIŠTENE ŠANSE MODELA MANJINSKE SAMOUPRAVE U HRVATSKOJ

Piše **Davor Gjenero**

Kad je u prosincu 2002. godine stupio na snagu Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina, s pozicije socijalnog inženjerstva "najintrigantnija" inovacija, što ju je on donio, bilo je uvođenje vijeća nacionalnih manjina kao svojevrsnih manjinskih samouprava na lokalnoj i regionalnoj razini vlasti. Temeljna novost u ovakvom rješenju činjenica je da se u sustav zaštite manjinskih prava, kao svojevrsan treći institucionalni stup, uz pravo na parlamentarnu zastupljenost manjinskih zastupnika i pravo na zastupljenost/razmjernu zastupljenost predstavnika manjina u tijelima lokalne i regionalne samouprave, uvodi institut koji je čvrsto vezan uz civilno društvo. Naime, iako članove vijeća nacionalnih manjina pripadnici manjina biraju na izborima, što manjinskim samoupravama daje poseban legitimitet i svojevrsan politički karakter, manjinske samouprave Ustavnim su zakonom definirane kao nevladine organizacije sui generis. Ustavni im zakon daje karakter pravne osobe, a njihovo formiranje jednostavnije je od formiranja "običnih" nevladinih organizacija - dostatan je opis u upisnik što ga vodi državno tijelo nadležno za javnu upravu (sada Ministarstvo uprave). Osim toga, ustavotvorac je predvidio da "izborna baza" za članove manjinskih samouprava budu manjinske nevladine organizacije koje su ovlaštene predlagatelj kandidata za članove vijeća nacionalnih manjina.

Ustavotvorac je, međutim, prilikom definiranja pozicije manjinskih samouprava u konačnom tekstu Ustavnoga zakona pribjegao bitno restriktivnijem rješenju od onoga kakvo je bilo zamišljeno izvornim prijedlogom. Prema Prijedlogu Ustavnoga zakona iz studenoga 2001. godine bilo je, naime, predviđeno formiranje manjinskih samouprava i na nacionalnoj razini, a u konačnom

Neiskorištene šanse, što ih pruža model manjinske samouprave, predstavljaju najveći rizik za ovaj inače odlično definiran inovativni model manjinske zaštite. Taj model, nažalost, nije unio nov društveni mentalitet niti u život manjinskih zajednica, niti u lokalne i regionalne samouprave, jer su obrazac pogrešno osmišljene "profesionalizacije" političkoga života u Hrvatskoj i utjecaj političke klase (i one "većinske", a i "manjinske") utjecali na potiskivanje civilno-društvenih vrednota iz modela rada manjinskih samouprava. Tu disfunkciju manjinskih samouprava moguće je prevladati samo jačanjem utjecaja civilnoga društva i "samoniklih" nevladinih organizacija na područjima gdje djeluju manjinske samouprave

tekstu ta je mogućnost ukinuta. Ostala je, doduše, mogućnost formiranja koordinacija vijeća svake pojedine nacionalne manjine i na razini središnje države. Koordinacije su, međutim, bile prvotno zamišljene kao mehanizam povezivanja vijeća različitih nacionalnih manjina na području iste lokalne ili regionalne samouprave, a nakon što je odušao od mogućnosti formiranja manjinske samouprave na nacionalnoj razini, zakonodavac je odredio da se koordinacijom "vijeća nacionalne manjine za područje Republike Hrvatske" smatra ona koordinacija kojoj je pristupilo više od polovice vijeća nacionalne manjine na regionalnoj razini (članak 33., stavak 4. Ustavnog zakona).

MANJKAVOST KOORDINACIJA NA NACIONALNOJ RAZINI

Ovakvo je rješenje, iz dvaju razloga, manjkavo u odnosu na prvotni koncept formiranja manjinske samouprave s izvornim legitimitetom na nacionalnoj razini. Prvi je što ovakvim rješenjem koordinacija nema izvornoga izbornog legitimiteta, kakav ima neposredno izabrano vijeće. Koordinacija se formira posrednim izborima, a u okolnostima kad unutar neke manjinske zajednice postoji politička podjela, koordinacija se obično formira sukladno takvom političkom

rasjedu u manjinskoj zajednici. Status nosioca koordinacije u takvim uvjetima stječe relativno jača skupina, a politički slabiji i malobrojniji u zajednici ostaju isključeni iz predstavnštva na nacionalnoj razini. Na taj se način ograničava društveni i politički pluralizam unutar manjinske samouprave.

Još je važnije drugo ograničenje koje proizlazi iz nepostojanja manjinske samouprave na nacionalnoj razini. Naime, Ustavni zakon u članku 32. jasno definira ulogu vijeća nacionalne manjine u procesu donošenja odluka na razini lokalne i regionalne samouprave. Prigodom pripreme općih akata izvršna vlast na lokalnoj i regionalnoj razini mora od manjinskih samouprava pribaviti mišljenja o onim njihovim aspektima koji se tiču položaja nacionalne manjine. Izvršna vlast na nacionalnoj razini nema takve obveze prema nekom tijelu civilnoga društva, koje bi djelovalo kao manjinska samouprava. Dakle, koordinacija ima tek ulogu društvenoga ili političkog integriranja onih manjinskih samouprava na lokalnim i regionalnim razinama koje su pristupile toj koordinaciji, ali nema institucionalne mogućnosti utjecaja na političke odluke niti Vlade, niti Sabora. To da Vlada i Sabor nisu obvezani tražiti mišljenje koordinacije manjinskih samouprava o pitanjima od in-

teresa za položaj nacionalnih manjina u Hrvatskoj proizlazi iz odnosa ovdašnje manjinske političke klase prema sustavu manjinske zaštite. Doduše, ideja da se formira manjinska samouprava na nacionalnoj razini bila je neprihvatljiva nacionalističkom dijelu političke arene, ali niti manjinska politička klasa nije imala nikakvog interesa za takvu organizaciju u kojoj bi se u proces donošenja odluka o manjinskim pravima uključile institucije civilnog društva sui generis. Dapače, cijeli sustav manjinske samouprave i ideja o uključivanju civilnoga društva u rješavanje pitanja održivosti i razvoja manjinskih zajednica ugrožavaju poziciju "manjinske političke klase". Uspješno uspostavljanje manjinske samouprave na nacionalnoj razini, naime, moglo bi u pitanje dovesti održivost koncepta postojećeg načina parlamentarne zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina.

Vidljivo je da je koncept manjinske samouprave uvijek bio doživljavan kao svojevrsna konkurencija političkoj reprezentaciji. Uočljivo je i to da je politička predstavljenost na nacionalnoj razini manjinskoj političkoj klasi bila daleko važnija od zastupljenosti/razmjerne zastupljenosti na lokalnim i regionalnim razinama, a da je manjinska samouprava unutar manjinske političke klase od početka doživljavana kao svojevrsna opasnost i konkurencija dosadašnjem konceptu političke predstavljenosti nacionalnih manjina.

POVEZIVANJE MANJISKIH I LOKALNIH IZBORA

Ustavotvorac je racionalno utvrdio kako bi "manjinsko civilno društvo" trebalo biti osnovicom za izbor i legitimitet manjinskih samouprava, ali već u njihovu prvom mandatu manjinske su samouprave u većoj mjeri potpale pod utjecaj manjinske političke klase i stranaka nacionalnih manjina, nego što su ostvarile svoj ustavno-zakonski cilj, a taj je da budu svojevrsna spona između manjinskoga civilnog društva i lokalne i regionalne izvršne vlasti.

Prilikom uspostavljanja manjinske samouprave učinjeni su brojni propusti. Prvo, propuštena je prilika da se mandat manjinske samouprave poveže s mandatom lokalne i regionalne samouprave. Da su izbori za vijeća nacionalnih manjina održavani istovremeno s izborima za predstavnička tijela općina, gradova i županija - s kojima bi manjinske samouprave, prije svega, trebale surađivati i funkcionirati kao njihova savjetodavna tijela - postigao bi se veći odaziv pripadnika manjina na izbore, a time i veći legitimitet manjinskih samouprava. Isto tako, razdoblje konstituiranja manjinskih samouprava podudaralo bi se s razdobljem konstituiranja lokalnih i regionalnih predstavničkih tijela, pa se ne bi stvarali svojevrsni "prazni hodovi", a s podudaranjem mandata stvorila bi se i svijest o međusobnoj ovisnosti institucija.

Propuštena je prilika da se mandat manjinske samouprave poveže s mandatom lokalne i regionalne samouprave. Da su izbori za vijeća nacionalnih manjina održavani istovremeno s izborima za predstavnička tijela općina, gradova i županija - s kojima bi manjinske samouprave, prije svega, trebale surađivati i funkcionirati kao njihova savjetodavna tijela - postigao bi se veći odaziv pripadnika manjina na izbore, a time i veći legitimitet manjinskih samouprava. Isto tako, razdoblje konstituiranja manjinskih samouprava podudaralo bi se s razdobljem konstituiranja lokalnih i regionalnih predstavničkih tijela, pa se ne bi stvarali svojevrsni "prazni hodovi", a s podudaranjem mandata stvorila bi se i svijest o međusobnoj ovisnosti institucija.

Drugi važan propust reguliranja je modela izbora manjinskih vijeća. Nije stvoren nikakav relevantan model za izbore, a izborna procedura nije jasno zakonski razrađena, nego je se utvrđuje ad hoc, obaveznim uputama Državnoga izbornog povjerenstva. Hrvatska mora uvesti red u svoje izbornu zakonodavstvo, i sve se više govori o potrebi formiranja Izbornog zakona kao jedinstvenoga akta u kome bi se regulirale i izborne procedure za biranje predstavničkih i izvršnih tijela lokalne i regionalne samouprave, i za izbor parlamentarnih zastupnika, i za izbor predsjednika Republike. Takav "single act" morao bi regulirati i proceduru izbora vijeća nacionalnih manjina. Pritom, valja oblikovati adekvatan model izbora, koji bi osiguravao puni društveni pluralizam i razmjernost, što sadašnji način izbora ne jamči, a izbornim bi se zakonom moglo regulirati i pitanje usklađivanja mandatnih razdoblja manjinskih samouprava i predstavničkih tijela lokalne i regionalne samouprave.

Osim modela izbora i neusklađenosti mandata predstavničkih tijela i manjinskih samouprava, već se u pravom mandatu vijeća nacionalnih manjina uočilo kako članovi i vodstva manjinskih samouprava teško shvaćaju svoju ulogu spona između političkih institucija i civilnoga društva, a da nije zaživio koncept o manjinskim samoupravama kao tijelima civilnoga društva sui generis. Naime, način funkcioniranja manjinskih samouprava, ali i to kako njihovi članovi razumiju svoju socijalnu ulogu, održavaju defekte hrvatske političke kulture i civilnoga društva. Budući da "manjinsko civilno društvo", kao ni civilno društvo i njegove institucije općenito, u Hrvatskoj nije doista "samoniklo" (grassroot), u fun-

kcioniranju manjinskih samouprava događa se naoko paradoksalna situacija - iako bi manjinske samouprave, prema izbornome modelu, trebale proizlaziti iz manjinskih nevladinih organizacija, događa se da ne postoji stvarna veza između djelovanja vijeća nacionalnih manjina i manjinskih nevladinih organizacija koje djeluju na području neke lokalne i regionalne samouprave. Već zbog činjenice da su mjesto u vijeću osvojili izborima, njihovi članovi, a pogotovo izabrana vodstva manjinskih samouprava, svoju poziciju doživljavaju političkom, a ne civilno-društvenom. Dapače, mnogi od vodećih članova vijeća sebe doživljavaju kao "vlast" i tom poimanju prilagođavaju svoj način komuniciranja s lokalnom javnošću, ali i tijelima izvršne i predstavničke vlasti. Na taj se način generiraju nepotrebni konflikti.

Ustavotvorac je lokalne i regionalne samouprave obvezao da osiguravaju pretpostavke djelovanja manjinskih samouprava, ali je istovremeno manjinskim samoupravama osigurao velik prostor financijske autonomije, predviđevši vrlo fleksibilne modele njihova financiranja. Međutim, prije svega zbog toga što članovi i vodstva manjinskih samouprava svoju misiju ne doživljavaju kao civilno-društvenu, nego kao političku djelatnost u užem smislu riječi, ali i zbog oskudnih kapaciteta upravljanja radom vijeća, Ustavnim zakonom predviđeni prostor financijske slobode vijeća uglavnom ostaje neiskorišten. Vijeća zbog toga nisu preuzela niti onu ulogu u obrazovanju, informiranju i snaženju kulturnoga života manjinskih zajednica koju im je Ustavni zakon omogućio.

NEISKORIŠTENI POTENCIJAL PRAKSE CIVILNOG DRUŠTVA

Neiskorištene šanse, što ih pruža model manjinske samouprave, predstavljaju najveći rizik za ovaj inače odlično definiran inovativni model manjinske zaštite. Taj model, nažalost, nije unio nov društveni mentalitet niti u život manjinskih zajednica, niti u lokalne i regionalne samouprave, jer su obrazac pogrešno osmišljene "profesionalizacije" političkoga života u Hrvatskoj i utjecaj političke klase (i one "većinske", a i "manjinske") utjecali na potiskivanje civilno-društvenih vrednota iz modela rada manjinskih samouprava. Tu disfunkciju manjinskih samouprava moguće je prevladati samo jačanjem utjecaja civilnoga društva i "samoniklih" nevladinih organizacija na područjima gdje djeluju manjinske samouprave. Samo pod uvjetom da se "civilno-društvena" načela djelovanja uspostave kao relevantna konkurencija onima političkima, moguće je očekivati da se kroz manjinsku samoupravu osigura stup zaštite prava nacionalnih manjina koji bi mogao biti konkurencijom načelima parlamentarne zastupljenosti i zastupljenosti/razmjerne zastupljenosti pripadnika manjina u lokalnim i regionalnim samoupravama.

VIJEĆNICI PRIPADNICI NACIONALNA PRATE PROGRAM

Goran Čular

Manjinske stranke sigurno mogu djelovati kao ozbiljni politički faktori upravo na lokalnoj razini i to u prvom redu u onim gradovima i općinama gdje postoji značajnija nacionalna zajednica, barem 10-15 posto ukupnog biračkog tijela. Zbog rasipanja glasova i visokog stvarnog izbornog praga (posebno u manjim općinama) tamo gdje je nacionalna zajednica manja nije izgledno da će imati izravnog predstavnika, a malo je izgledno i da će doći do raspisivanja dopunskih izbora, tako da manjinske stranke imaju nekog smisla samo kod veće koncentracije neke nacionalne manjine. U tim jedinicama njihovi predstavnici mogu, zavisno od pozicije u vijeću, značajno utjecati na ozbiljenje manjinskih prava, jer je upravo lokalna a ne nacionalna vlast presudna u primjeni čitavog niza zagwarantiranih manjinska prava, jezičnih, kulturnih, prava na zasebne oblike školovanja, itd.

o njihovu broju. Tako nam samo ostaje da nagađamo na temelju rezultata nacionalnih izbora (gdje se može utvrditi broj pripadnika nacionalnih manjina koji su se iz manjinskog prebacili u opći popis birača), premda je i to dvojbeno zbog različite razine izbora i promjena tijekom vremena. Na temelju takve "odokativne" procjene čini mi se da npr. Srbi u Hrvatskoj sudjeluju u lokalnim izborima razmjerno ili gotovo razmjerno svom udjelu u biračkom tijelu, naravno ako izostavimo sve one koji su na biračkom popisu, a stvarno ne žive u Hrvatskoj i nisu u prilici lako izaći na birališta.

nacionalnih manjina u lokalnim vijećima većinom su "deskriptivni" vijećnici koji u prvom redu prate program svoje stranke i nemaju "obvezu" bavljenja pravima nacionalnih manjina, a manjim dijelom "supstancijalni", dakle oni koji su izabrani ekskluzivno od stranke pripadnika nacionalne manjine i koji se legitimiraju zalaganjem za prava i interese svoje nacionalne zajednice. S druge strane, ako imamo na umu da su i pripadnici nacionalnih manjina podijeljeni između manjinskih i "općih" stranaka, onda je takva situacija razmjerno dobar preslik volje manjinskog biračkog tijela.

Na posljednjim izborima 2009. održan je ipak razmjerno veliki broj dopunskih izbora (ukupno 47) za zamjenike načelnika, gradonačelnika i župana, jer je na "ekskluzivnije" položaje zamjenika čelnika izvršne vlasti izorno izabran puno manji broj pripadnika nacionalnih manjina nego na položaje vijećnika. To potvrđuje opću tendenciju kad je u pitanju spremnost stranaka da promoviraju predstavništvo manjinskih skupina (svejedno etničkih, ženskih ili mladih): vjerojatnost kandidiranja "manjinca" na neki položaj opada s brojem položaja koji se biraju, ali i različite sklonosti pojedinih stranka pripadnicima nacionalnih manjina kao njihovim kandidatima. Sve u svemu, da bismo ispravno procijenili zadovoljava li etnička struktura lokalnih vijećnika zahtjeve Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina trebaju nam podaci o krajnjem broju vijećnika pripadnika nacionalnih manjina, ali nisam siguran da takvi podaci postoje na jednom mjestu.

• Kako na osnovu raspoloživih podataka ocjenjujete sudjelovanje nacionalnih manjina na prošlim lokalnim izborima?

Sudjelovanje nacionalnih manjina u lokalnim izborima može se vrednovati prema nekoliko pokazatelja: broj nominiranih lista i kandidata od strane stranaka nacionalnih manjina, sudjelovanje pripadnika nacionalnih manjina u izborima, broj glasova koje su dobile stranke nacionalnih manjina. Posjedujem samo neke podatke za određene nacionalne manjine u tom smislu. Lokalni izbori 2009. pokazali su da su npr. srpske stranke nominirale svoje liste (jednu ili više njih) za vijeća 68 općina i gradova i da su te liste osvojile ukupno 32163 glasova ili 1,72% svih važećih glasova. Ako taj rezultat usporedimo s prijašnjim lokalnim izborima uvidjet ćemo da je on prilično stabilan: 2001. srpske su stranke privukle 32933, a 2005. 28916 birača odnosno 1,87 i 1,80 posto svih važećih glasova u državi.

Naravno određeni broj pripadnika nacionalnih manjina ne glasuje za liste svojih etničkih stranaka, ali za lokalne izbore jedino bi uvid u popise birača nakon izbora mogao biti temelj za iole precizniju procjenu

OKO 2,5 POSTO VIJEĆNIKA DOLAZI S LISTA NACIONALNIH MANJINA

• Je li osigurana odgovarajuća zastupljenost nacionalnih manjina u izvršnoj vlasti i predstavničkim tijelima zajamčena Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina? Imate li podatke o izabranim manjinskim predstavnicima u izvršnoj vlasti i predstavničkim tijelima lokalne i regionalne samouprave i komparaciju s prethodnim lokalnim izborima?

Nemam podatke koji bi odgovorili na vaše pitanje, ali mogu vam reći koliko se vijećnika općina i gradova izravno izabere s lista nacionalnih manjina. Taj je broj izrazito stabilan od 2001. do 2009. i kreće se oko 200 vijećnika od ukupno oko 7600 vijećnika ili oko 2,5%. Kako se izrazito mali broj predstavnika nacionalnih manjina bira na dopunskim izborima (2004. na dopunskim izborima za vijeća općina i gradova biralo se ukupno za sve manjine 20, a 2009. godine samo 6), jasno je da se veći dio "lokalne nacionalne kvote" popuni vijećnicima s drugih lista, bilo onim koji su izravno izabrani ili onim koji se naknadno "smjeste" na dopunsko mjesto. Drugim riječima, vijećnici

UMJESTO ZAŠTITE MANJINA - ZAŠTITA KLIJENTELISTIČKIH ODNOSA

• Kako su se tzv. velike stranke (npr. HDZ, SDP) postavile prema manjinama na ovim izborima. Da li su im više nego do

ALNIH MANJINA U PRVOM REDU SVOJE STRANKE

sada otvorili prostor da osiguraju odgovarajuću zastupljenost ili su predstavnike nacionalnih manjina na svojim listama "koristili" formalno i kalkulantski?

Iz podataka o malom broju raspisanih dopunskih izbora možemo zaključiti da hrvatske stranke na svoje kandidatske liste uključuju dovoljan broj pripadnika nacionalnih manjina. Naime, tamo gdje postoje statutarno izraženi zahtjevi za minimalnom predstavljenošću pojedinih manjinskih zajednica (problem se pojavljuje što neke jedinice nemaju te odredbe u svojim statutima, a trebale bi), ti se zahtjevi najčešće ispune kandidatima pripadnicima nacionalne manjine sa stranačkih ili nezavisnih lista. Nemam podatke o tome kako stoje pojedine stranke po tome pitanju, ali iz dosadašnjih iskustava može se pretpostaviti da neke stranke tome posvećuju više pažnje ili im se ravnomjerna zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina događa "prirodno". Svakako da postoje i mogućnosti manipulacije, kad stranke kandidiraju "manjinca" na listi isključivo da bi sebi osigurale dodatnog i to, u pravilu, vrlo lojalnog vijećnika. Ali takve su manipulacije uvijek moguće kad pratite načelo deskriptivnog predstavnništva, kod kojega se ne gleda tko vijećnika bira, niti što on ili ona zagovara, već isključivo njegova ili njezina nacionalna pripadnost. Pravilo prema kojemu pravo na dodatnog vijećnika ima stranka koja osvoji najveći broj glasova sigurno doprinosi da se sustav namijenjen jednoj svrsi - zaštiti nacionalnih manjina - koristi za druge svrhe - učvršćenje klijentelističkih odnosa. Nešto bi se postiglo već time da se promijeni to pravilo i da stranke pravo na dodatnog vijećnika dobivaju sukladno položaju tog vijećnika na stranačkoj listi.

PRIRODNO OGRANIČENA PLURALIZACIJA MANJINSKE POLITIČKE SCENE

• Što je pokazalo sudjelovanje manjinskih političkih stranaka (stranaka nacionalnih manjina) na ovim izborima? Koliko one mogu biti ozbiljni politički faktori na lokalnim izborima?

Kad je riječ o strani "političke ponude" broj lokalnih jedinica u kojima se kandidiraju liste etničkih stranaka raste (za srpske manjinske stranke s 40 godine 2001., na 54 2005. i 68 2009.). To s jedne strane govori da manjinske stranke uspijevaju teritorijalno pokriti sve veći dio svoje manjine, ali s druge strane to ne rezultira povećanim brojem birača, naprotiv, taj broj postotno opada. Ako uz to imate pojavu novih manjinskih stranaka jasno je da se one bore za jednako

velik kolač, što u konačnici može dovesti do takvog cijepanja glasova koje rezultira slabijom supstantivnom predstavljenošću nacionalne skupine. Drugim riječima, pluralizacija manjinske stranačke scene je prirodno ograničena, posebno u onim jedinicama gdje neka nacionalna zajednica čini manji udjel u ukupnom stanovništvu. No, bez obzira na pojedinačne primjere, kako smo vidjeli i iz gornjih podataka, broj izabranih vijećnika s lista stranaka nacionalnih manjina je poprilično stabilan i u apsolutnom i u relativnom smislu, tako da se za sada spomenuti učinci povećanog broja manjinskih stranaka, ukupno gledano, nisu očitovali.

Nisam siguran da je prisutnost određenog broja vijećnika nacionalne manjine, bez pitanja o tome kako su, čijim glasovima i s koliko glasova izabrani, u stvarnom interesu pripadnika nacionalnih manjina. Uostalom, oni to pokazuju i time što češće glasuju za "općegrađanske" stranke nego za stranke svoje nacionalne manjine, što bi isto tako trebalo uzimati kao svojevrsnu izbornu poruku građana. Sve sam više uvjeren da je deskriptivno predstavnništvo puno važnije za žene i mlade nego za nacionalne manjine i ne vidim razloga da se dio razmjernosti ne žrtvuje za poboljšano istinsko predstavnništvo interesa nacionalnih manjina.

Manjinske stranke sigurno mogu djelovati kao ozbiljni politički faktori upravo na lokalnoj razini i to u prvom redu u onim gradovima i općinama gdje postoji značajnija nacionalna zajednica, barem 10-15% ukupnog biračkog tijela. Zbog rasipanja glasova i visokog stvarnog izbornog praga (posebno u manjim općinama) tamo gdje je nacionalna zajednica manja nije izgledno da će imati izravnog predstavnika, a malo je izgledno i da će doći do raspisivanja dopunskih izbora, tako da manjinske stranke imaju nekog smisla samo kod veće koncentracije neke nacionalne manjine. U tim jedinicama njihovi predstavnici mogu, zavisno od pozicije u vijeću, značajno utjecati na ozbiljenje manjinskih prava, jer je upravo lokalna a ne nacionalna vlast presudna u primjeni čitavog niza zagarantiranih manjinska prava, jezičnih, kulturnih, prava na zasebne oblike školovanja, itd.

• Da li su ovi lokalni izbori istakli i neke probleme kada je u pitanju pravo izbora

manjinskih predstavnika za izvršne funkcije i za predstavnička tijela? Da li su se ponuđena rješenja (izborna procedura) potvrdili ili bi bilo dobro ući u neke promjene i kakve? Kako uopće vrednovati npr. dopunske izbore? S obzirom na odaziv da li su oni uopće relevantni?

Problema još uvijek ima. Recimo, problem je mjestimično nedostatak volje da se kolektivna manjinska prava utvrđena Ustavnim zakonom priznaju na lokalnoj razini. Smatram da bi u takvim slučajevima Vlada morala naći rješenje kojim lokalna autonomija odlučivanja ne bi bila paravan lokalnim vijećima za neizvršavanje ustavnih i zakonskih obveza. Odaziv birača manjina na dopunske izbore, kao uostalom i za predstavnike i vijeća nacionalnih manjina u lokalnim jedinicama, višestruko je niži od ionako niskog odaziva na lokalne izbore i kreće se oko 10-15 posto. Što će vam najbolja legalna zaštita prava na predstavnništvo ako za to ne postoji potreba među pripadnicima nacionalnih manjina. Možda je najgore što se sustav zaštite nacionalnih manjina obilno koristi za uspostavljanje klijentelističkih mreža. Uz spomenuti primjer kalkulacija s dopunskim mjestima, vlast bogatijih gradova i općina često "kupuje" predstavnike i članove vijeća nacionalnih manjina i preko njih osigurava podršku na lokalnim izborima u redovima pojedinih nacionalnih manjina. Kao i inače, pokazuje se da vijećnički mandat koji nije "zarađen" u oštrom natjecanju za glasove birača, podložan različitim deformacijama, pa i koruptivnim strategijama. Premda je hrvatski sustav osiguranja zastupljenosti nacionalnih manjina na lokalnoj razini (kao i na nacionalnoj) iskreno i sveobuhvatno zamišljen, čini mi se da nije optimalan i da previše ustrajava na načelima deskriptivnog predstavnništva. Nisam siguran da je prisutnost određenog broja vijećnika nacionalne manjine, bez pitanja o tome kako su, čijim glasovima i s koliko glasova izabrani, u stvarnom interesu pripadnika nacionalnih manjina. Uostalom, oni to pokazuju i time što češće glasuju za "općegrađanske" stranke nego za stranke svoje nacionalne manjine, što bi isto tako trebalo uzimati kao svojevrsnu izbornu poruku građana. Sve sam više uvjeren da je deskriptivno predstavnništvo puno važnije za žene i mlade nego za nacionalne manjine i ne vidim razloga da se dio razmjernosti ne žrtvuje za poboljšano istinsko predstavnništvo interesa nacionalnih manjina. Veliki je naravno problem što se kod takvih pitanja partikularni interesi predstavnika nacionalnih manjina sukobljavaju s interesima nacionalnih manjina kao cjeline.

SAVJET RASPODIJELIO SREDSTVA

I. ALBANCI 945.000

1. UNIJA ZAJEDNICA ALBANACA U REPUBLICI HRVATSKOJ, ZAGREB 600.000 (1. Informiranje 260.000,00; 2. Izdavaštvo 45.000,00; 3. Kulturni amaterizam 186.000)
2. KLUB ALBANSKIH ŽENA "KRALJICA TEUTA", Zagreb 95.000 (1. Informiranje 82.000; 2. Kulturne manifestacije 13.000)
3. FORUM ALBANSKIH INTELEKTUALACA U HRVATSKOJ 162.000 (1. Izdavaštvo 91.000; 2. Kulturne manifestacije 71.000)
4. AKDH "SHKENDIJA", Zagreb 88.000 (1. Kulturni amaterizam 54.000; 2. Kulturne manifestacije 34.000)

II. BOŠNJACI 2.041.000,00

1. KULTURNO DRUŠTVO BOŠNJAKA HRVATSKE "PREPOROD", ZAGREB 710.000,00 (1. Informiranje 395.000,00; 2. Izdavaštvo 100.000,00; 3. Kulturni amaterizam 135.000,00; 4. Kulturne manifestacije 80.000,00)
2. BOŠNJAČKA NACIONALNA ZAJEDNICA HRVATSKE 95.000,00 (1. Informiranje 70.000,00; 2. Kulturne manifestacije 25.000,00)
3. BOŠNJAČKA NACIONALNA ZAJEDNICA GRADA SISA I SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE 67.000,00 (1. Kulturne manifestacije 67.000,00)
4. BOŠNJAČKA NACIONALNA ZAJEDNICA PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE 65.000,00 (1. Kulturni amaterizam 20.000,00; 2. Kulturna manifestacija 45.000,00)
5. KUD "BOSNA" ISTARSKE ŽUPANIJE 45.000,00 (1. Kulturni amaterizam 20.000,00; 2. Kulturna manifestacija 25.000,00)
6. BOŠNJAČKO KULTURNO DRUŠTVO "NUR", SISAČKI 100.000,00 (1. Kulturni amaterizam 60.000,00; 2. Kulturna manifestacija 40.000,00)
7. BOŠNJAČKO KUD "BEHAR", GUNJA 70.000,00 (1. Kulturni amaterizam 35.000,00; 2. Kulturne manifestacije 35.000,00)
8. KUD "SELAM", DUBROVNIK 80.000,00 (1. Kulturni amaterizam 80.000,00)
9. KUD "SEVDAH", ZAGREB 65.000,00 (1. Kulturni amaterizam 20.000,00; 2. Kulturne manifestacije 45.000,00)
10. BOŠNJAČKA NACIONALNA ZAJEDNICA ZA GRAD ZAGREB I ZAGREBAČKU ŽUPANIJU 382.000,00 (1. Informiranje 190.000,00, 2. Izdavaštvo 40.000,00; 3. Kulturni amaterizam 100.000,00; 4. Kulturne manifestacije 52.000,00.)
11. NACIONALNA ZAJEDNICA BOŠNJAKA ISTRE, PULA 30.000,00 (1. Kulturne manifestacije 30.000,00)
12. SABOR BOŠNJAČKIH ASOCIJACIJA, SABAH-ZAGREB 250.000,00 (1. "SABAH" časopis 70.000,00; 2. Izdavaštvo 40.000,00; 3. Kulturni amaterizam 70.000,00; 4. Kulturne manifestacije 70.000,00)
13. BOŠNJAČKA NACIONALNA ZAJEDNICA ZADARSKE ŽUPANIJE 47.000,00 (1. "Zadarski Most prijateljstva" 15.000,00; 2. Izdavaštvo 18.000,00; 3. Kulturne manifestacije 14.000,00)
14. BOŠNJAČKI KUD "LJILJAN", DRENOVCI 35.000,00 (Kulturni amaterizam 35.000,00)

III. BUGARI 98000

1. NACIONALNA ZAJEDNICA BUGARA U REPUBLICI HRVATSKOJ, ZAGREB 98.000 (1.

Savjet za nacionalne manjine na sjednici održanoj 17. ožujka 2010. godine donio je Odluku o rasporedu sredstava osiguranih u državnom proračunu Republike Hrvatske.

Ukupno je podijeljeno 41.843,800 kuna, od toga 40.598,560 za kulturne programe, a ostatak za stvaranje pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije. Lani je podijeljeno više, odnosno 43.590.000 kuna. Novac će koristiti 92 udruge, o kojih je 14 prvi put apliciralo za financiranje. Ove su godine sredstva prvi put podijeljena prema novim kriterijima. Točne iznose pogledajte na web stranici: <http://www.savjet.nacionalne-manjine.info>

"Rodna riječ" 66.000; 2. Izdavaštvo 18.000; 3. Kulturni amaterizam 10.000; 4. Kulturne manifestacije 4.000)

IV. CRNOGORCI 820.000

1. NACIONALNA ZAJEDNICA CRNOGORACA HRVATSKE 775.000 ZAGREB (1. Informiranje 135.000; 2. Izdavaštvo 17.000; 3. Kulturni amaterizam 220.000; 4. Kulturne manifestacije 303.000)
2. DEMOKRATSKI SAVEZ "MONTENEGRO-MONTENEGRINA" OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE, OSIJEK 25.000 (1. Izdavaštvo 20.000; 2. Kulturne manifestacije 5.000)
3. ZAJEDNICA CRNOGORACA PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE, RIJEKA 20.000 (1. Kulturni amaterizam 15.000; 2. Kulturne manifestacije 5.000)

V. ČESI 3.775.660

1. NIU "JEDNOTA" DARUVAR 1.984.680 (1. Informiranje 1.880.680; 2. Izdavaštvo 104.000)
2. SAVEZ ČEHA U REPUBLICI HRVATSKOJ, DARUVAR 1.790.980 (1. Informiranje 41.600; 2. Kulturni amaterizam, Češka beseda 1.124.880,00; 3. Kulturne manifestacije 624.500,00;

VI. MAĐARI 4.620.000

1. DEMOKRATSKA ZAJEDNICA MAĐARA HRVATSKE, OSIJEK 2.005.000,00 (1. Informiranje 893.000,00; 2. Izdavaštvo 52.000,00; 3. Program koji proizlazi iz bilateralnog sporazuma s Republikom Mađarskom, informiranje pripadnika mađarske nacionalne manjine u elektronskim medijima 400.000,00; 4. Kulturni amaterizam 490.000,00; 5. Kulturne manifestacije 170.000,00)
2. SAVEZ MAĐARSKIH UDRUGA, ZAGREB 2.615.000,00 (1. Informiranje 884.000,00; 2. Izdavaštvo 32.000,00; 3. Program koji proizlazi iz bilateralnog sporazuma s Republikom Mađarskom 400.000,00; 4. Kulturni amaterizam 990.000,00; 5. Kulturne manifestacije 309.000,00)

VII. MAKEDONCI 820.000

1. ZAJEDNICA MAKEDONACA U REPUBLICI HRVATSKOJ, ZAGREB 785.000 (1. Informiranje 174.000; 2. Izdavaštvo 77.000; 3. Kulturni amaterizam 397.200; 4. Kulturne manifestacije 136.800)
2. MKD "KRSTE MISIRKOV" ZAGREB 35.000 (1. Kulturni amaterizam 25.000; 2. Kulturne manifestacije 10.000)

VIII. NIJEMCI I AUSTRIJANCI 809.000

1. ZAJEDNICA NIJEMACA U HRVATSKOJ ZAGREB 160.000 (1. Izdavaštvo 25.000; 2. Kulturni

amaterizam 82.000; 3. Kulturne manifestacije 53.000)

2. SAVEZ NIJEMACA I AUSTRIJANACA HRVATSKE, OSIJEK 30.000 (1. Izdavaštvo 10.000; 2. Kulturni amaterizam 13.000; 3. Kulturne manifestacije 7.000)
3. NARODNI SAVEZ NIJEMACA HRVATSKE, ZAGREB 30.000 (1. Kulturni amaterizam 20.000; 2. Kulturne manifestacije 10.000)
4. UDRUGA NIJEMACA I AUSTRIJANACA, VUKOVAR 27.000 (1. Kulturni amaterizam 20.000; 2. Kulturne manifestacije 7.000)
5. NJEMAČKA NARODNOSNA ZAJEDNICA - ZEMALJSKA UDRUGA PODUNAVSKIH ŠVABA U HRVATSKOJ, OSIJEK 562.000 (1. Informiranje 157.000; 2. Izdavaštvo 66.000; 3. Kulturni amaterizam 51.000; 4. Kulturne manifestacije 288.000)

IX POLJACI 98.000

1. POLJSKA KULTURNA UDRUGA "MIKOLAJ KOPERNIK" ZAGREB 73.000 (1. Informiranje 30.000; 2. Kulturne manifestacije 43.000)
2. POLJSKA KULTURNA UDRUGA "FRYDERYK CHOPIN", RIJEKA 25.000 (1. Kulturne manifestacije 25.000)

X. ROMI 1.333.000

1. UDRUGA ROMA ZAGREBA I ZAGREBAČKE ŽUPANIJE 190.000 (1. Informiranje 190.000)
2. ROMSKO KULTURNO UMJETNIČKO DRUŠTVO "DARDA" DARDA 70.000 (1. Kulturni amaterizam 60.000; 2. Kulturne manifestacije 10.000)
3. UDRUGA MLADEŽI ROMA HRVATSKE 10.000 (1. Kulturna manifestacija 10.000)
4. KLUB MLADEŽI ROMA HRVATSKE 10.000 (1. Kulturna manifestacija 10.000)
5. HUMANITARNA ORGANIZACIJA SVJETSKA ORGANIZACIJA ROMA U HRVATSKOJ, ZAGREB 50.000 (1. Izdavaštvo 50.000)
6. ROMA ART CENTAR ZAGREB 80.000 (1. Izdavaštvo 15.000; 2. Kulturne manifestacije 65.000)
7. UDRUGA ROMA BAJAŠA MEĐIMURSKE ŽUPANIJE, ČAKOVEC 10.000 (1. Kulturne manifestacije 10.000)
8. UDRUGA ROMSKOG PRIJATELJSTVA "LUNA", BELI MANASTIR 35.000 (1. Kulturni amaterizam 25.000; 2. Kulturne manifestacije 10.000)
9. NACIONALNA UDRUGA ROMA "EVROPA" - NAŠICE 10.000 (1. Kulturne manifestacije 10.000)
10. KUD "ROMSKO SRCE", ZAGREB 75.000 (1. Kulturni amaterizam 65.000; 2. Kulturne manifestacije 10.000)

11. UDRUGA ZA RAZVOJ I BOLJI ŽIVOT ROMA, SISAČ 10.000 (1. Kulturne manifestacije 10.000)

12. UDRUGA PRIJATELJA ROMA "AMAL ROMA", ZAGREB 10.000 (1. Kulturne manifestacije 10.000)

13. UDRUGA ŽENA ROMKINJA "BOLJA BUDUĆNOST" ZAGREB 156.000 (1. Informiranje 156.000)

14. UDRUGA ŽENA ROMKINJA "ROMSKO SRCE", JAGODNJAK 34.000 (1. Kulturne manifestacije 34.000)

15. KULTURNO UMJETNIČKO DRUŠTVO "ROMSKA DUŠA", Zagreb 36.000 (1. Kulturni amaterizam 36.000)

16. UDRUGA ZA STARE I NEMOĆNE ROME REPUBLIKE HRVATSKE 10.000 (1. Kulturne manifestacije 10.000)

17. "KALI SARA", UDRUGA ZA PROMICANJE OBRAZOVANJA ROMA U REPUBLICI HRVATSKOJ 75.000 (1. Izdavaštvo 53.000; 2. Kulturne manifestacije Zagreb 22.000)

18. UDRUGA ROMA BAJAŠA SISAČKO - MO-SLAVAČKE ŽUPANIJE, Sisak 24.000 (1. Kulturne manifestacije 10.000; 2. folklor 14.000)

19. UDRUGA ROMA GRADA BELOG MANASTIRA - BARANJE 35.000 (1. Kulturne manifestacije 35.000)

20. ROMSKI KULTURNI CENTAR SISAČ 28.000 (1. Kulturni amaterizam 18.000; 2. Kulturne manifestacije 10.000)

21. ROMSKA PRAVA SISAČ 10.000 (1. Kulturne manifestacije 10.000)

22. UDRUGA ZA "BOLJITAK ROMA", GORIČAN 22.000 (1. Kulturni amaterizam 12.000; 2. Kulturne manifestacije 10.000)

23. CENTAR KULTURE ROMA ISTRE I ISTAR-SKE ŽUPANIJE 34.000 (1. Kulturni amaterizam 24.000; 2. Kulturne manifestacije 10.000)

24. UDRUGA ROMA "LUDARI", RUMUNJSKOG PORIJEKLA, SLAVONSKI BROT 7.000 (Kulturni amaterizam 7.000)

25. UDRUGA "ROMSKI PUTEVI-ROMANE DROMA", ZAGREB 36.000 (1. Izdavaštvo 24.000; 2. Kulturne manifestacije 12.000)

26. UDRUGA "ROMI ZA ROME", ZAGREB 56.000 (1. Informiranje 156.000)

27. ZAJEDNICA ROMA "ROMSKO JEDINSTVO" PG ŽUPANIJE, RIJEKA 35.000 (1. Kulturne manifestacije 35.000)

28. UDRUGA ROMA ISTRE PULA, KUD "TERNE ROMANE LULUĐA" 35.000 (1. Kulturni amaterizam 10.000; 2. Kulturne manifestacije 25.000)

29. TEATAR ROMA "CHAPLIN", RIJEKA 25.000 (1. Kulturni amaterizam 15.000; 2. Kulturne manifestacije 10.000)

30. RKUD "ĐELEM ĐELEM", BELI MANASTIR 15.000 (1. Kulturni amaterizam 15.000)

XI. RUSI 100.000

1. NACIONALNA ZAJEDNICA RUSA HRVATSKE, ZAGREB 61.000 (1. Kulturni amaterizam 37.000; 2. Kulturne manifestacije 24.000)

2. DRUŠTVO ZA AFIRMACIJU I PROMICANJE RUSKE KULTURE "RUSKI KULTURNI KRUG", ZAGREB 25.000 (1. Informiranje 25.000)

3. UDRUGA RUSKOG GOVORNOG PODRUČJA U MEĐUMURJU "KALINKA", ČAKOVEC 14.000 (1. Kulturni amaterizam 4.000)

XII. RUSINI I UKRAJINCI

1.734.000

1. SAVEZ RUSINA I UKRAJINACA U REPUBLICI HRVATSKOJ, VUKOVAR 927.000 (1. Informiranje 280.000; 2. Izdavaštvo 65.000; 3. Kulturni amaterizam 352.000; 4. Kulturne manifestacije 230.000)

2. UKRAJINSKA ZAJEDNICA REPUBLIKE HRVATSKE 755.000 (1. Informiranje 180.000; 2. Izdavaštvo 55.000; 3. Kulturni amaterizam 290.000; 4. Kulturne manifestacije 230.000)

3. DRUŠTVO ZA UKRAJINSKU KULTURU, ZAGREB 32.000 (1. Izdavaštvo 25.000; 2. Kulturne manifestacije 7.000)

4. "RUSNAK", DRUŠTVO RUSINA U REPUBLICI HRVATSKOJ, PETROVCI 20.000 (1. Informiranje i kulturne manifestacije 20.000)

XIII. SLOVACI 1.695.000

1. SAVEZ SLOVAKA, NAŠICE 1.695.000 (1. Informiranje 273.260; 2. Izdavaštvo 11.790; 3. Kulturni amaterizam 1.041.380; 4. Kulturne manifestacije 368.570)

XIV. SLOVENCII 835.900

1. SAVEZ SLOVENSkih DRUŠTAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ, ZAGREB 835.900 (1. Informiranje 208.700; 2. Izdavaštvo 32.000; 3. Kulturni amaterizam i manifestacije 595.200)

XV. SRBI 11.440.000

1. SRPSKO KULTURNO DRUŠTVO "PROSVJETA", ZAGREB 5.360.000 (1. Informiranje 892.500; 2. Izdavaštvo 483.800; 3. Informiranje, izdavaštvo, kulturni amaterizam i manifestacije pododbora SKD "Prosvjeta" 3.131.200; 4. Kulturne manifestacije 852.500)

2. SRPSKI DEMOKRATSKI FORUM, ZAGREB 740.000 (1. Informiranje 740.000)

3. SRPSKO NARODNO VIJEĆE, ZAGREB (NACIONALNA KOORDINACIJA) 4.385.000 (1. Informiranje 4.080.000; 2. Izdavaštvo 145.000; 3. Kulturne manifestacije 160.000)

4. ZAJEDNIČKO VIJEĆE OPĆINA, VUKOVAR 715.000 (1. Informiranje 280.000; 2. Kulturni amaterizam 175.000; 3. Kulturne manifestacije 260.000)

5. SRPSKO KULTURNO UMJETNIČKO I DUHOVNO DRUŠTVO "ĐURĐEVDAN" U DREŽNICI 90.000 (1. Kulturni amaterizam 70.000; 2. Kulturne manifestacije 20.000)

6. SRPSKO PRIVREDNO DRUŠTVO "PRIVREDNIK", ZAGREB 150.000 (1. Informiranje 150.000)

XVI. TALIJANI 8.627.000,00

1. NIU "EDIT" Rijeka 6.100.000 (1. Informiranje 6.100.000)

2. CENTAR ZA POVIJESNA ISTRAŽIVANJA, ROVINJ 885.000 (Financijska pomoć se osigurava sukladno bilateralnom ugovoru)

3. TALIJANSKA DRAMA HNK "IVANA PL. ZAJCA", RIJEKA 680.000 (Financijska pomoć se osigurava sukladno bilateralnom ugovoru)

4. TALIJANSKA UNIJA, RIJEKA 962.000 (1. Kulturni amaterizam 163.000; 2. Kulturne manifestacije 379.000; 3. Programi koji proizlaze iz bilateralnog ugovora s Talijanskom Republikom 420.000)

XVII. ŽIDOVII 807.000

1. ŽIDOVSKA OPĆINA, ZAGREB 367.000 (1. Informiranje 130.000; 2. Kulturni amaterizam 97.000; 3. Kulturne manifestacije 140.000)

2. K. D. "MIROSLAV ŠALOM FRAIBERGER", ZAGREB 80.000 (1. Informiranje 80.000)

3. UDRUGA "HOLOKAUST PREŽIVJELIH", ZAGREB 20.000 (1. Kulturne manifestacije 20.000)

4. MJEŠOVITI PJEVAČKI ZBOR "LIRA", ZAGREB 75.000 (1. Kulturni amaterizam 75.000)

5. ŽIDOVSKA VJERSKA ZAJEDNICA BET ISRAEL U HRVATSKOJ 172.000 (1. Informiranje 80.000; 2. Izdavaštvo 50.000; 3. Kulturni amaterizam 22.000; 4. Kulturne manifestacije 20.000)

6. BEJAHAD ŽIDOVSKA KULTURNA SCENA 60.000 (1. Kulturne manifestacije 60.000)

7. ISTRAŽIVAČKI I DOKUMENTACIJSKI CENTAR "CENDO", ZAGREB 8.000 (1. Informiranje 8.000)

8. ŽIDOVSKA ORGANIZACIJA "MENORA", ZAGREB 25.000 (1. Kulturne manifestacije 25.000)

STVARANJE PRETPOSTAVKI ZA OSTVARIVANJE KULTURNE AUTONOMIJE

ROMI 220.000; NIJEMCI 50.000; SLOVACI 60.000; SRBI 90.000; UKRAJINCI I RUSINI 50.000; MAKEDONCI 50.000; MAĐARI 150.000. UKUPNO RASPOREĐENO 740.000.

INFORMIRANJE I OSPOSOBLJAVANJE ČLANOVA VIJEĆA I PREDSTAVNIKA NACIONALNIH MANJINA 70.000 (edukacije, seminari, izrada priručnika).

ZAJEDNIČKI PROGRAMI 142.740 (stručno usavršavanje predstavnika udruga i ustanova nacionalnih manjina - seminari; - seminari za novinare u manjinskim medijima - analize zastupljenosti manjina u medijima; - stručno usavršavanje zaposlenika državne uprave, vezano za ostvarivanje prava nacionalnih manjina - seminari - stručna literatura - prekogranična suradnja sa matičnim zemljama nacionalnih manjina.

"MANJINSKI FORUM", INFORMATIVNI DVO-MJESEČNIK SAVJETA" 267.500; WEB STRANICE SAVJETA 25.000

SVEUKUPNO: 41.843.800

Sredstva odobrena za programe stvaranja pretpostavki ostvarivanja kulturne autonomije nacionalnih manjina, ne ulaze u redovna sredstva raspoređena drugama i ustanovama nacionalnih manjina za programe informiranja, izdavaštva, kulturne autonomije i kulturnih manifestacija, nego se dodjeljuju kao jednokratna pomoć, sukladno potrebama.

Temeljem ove Odluke Savjet za nacionalne manjine zaključit će ugovor s ovlaštenim predstavnicima udruga i ustanova nacionalnih manjina.

Sredstva iz točke I. ove Odluke doznačavat će se prema zahtjevu Savjeta za nacionalne manjine na račun korisnika.

Sredstva raspoređena ovom Odlukom koriste se sukladno Kriterijima za utvrđivanje financijske pomoći za programe nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina i Metodologiji praćenja ostvarivanja programa nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina koji su sastavni dio ove Odluke.

Ova Odluka stupila je na snagu danom objave u "Narodnim Novinama", a primjenjuje se od 01. siječnja 2010. godine.

“BIT ĆU ZAPREKA SVAKOJ DISKRIMINACIJI”

(Nastavak sa stranice 1)

vaš i naš dan zato što je Hrvatska zemlja koja želi biti domovina svim svojim građanima, pa naravno i manjinama. Vi ste nacionalna manjina koja je dala snažan obol Hrvatskoj, manjina koja ima svoje specifičnosti”, kazao je predsjednik Josipović na primanju u svome Uredu i naglasio kako on osobno uživa u romskoj glazbi koju neizmjerljivo voli. “Nadam se da ćemo još puno ovakvih dana proslaviti na način da možemo reći - pozicija romske manjine u Hrvatskoj je svake godine sve bolja i bolja”, rekao je Josipović.

Na samoj inauguraciji 18. veljače na Markovom trgu u Zagrebu predsjednik Josipović je u govoru naznačio svoju politiku prema manjinama:

“Hrvatska mora biti dom demokracije i ljudskih prava. Nositelji državne vlasti svoju dužnost moraju obnašati sukladno najvišim standardima političke i stručne odgovornosti i otkloniti svaki mogući sukob interesa koji bi mogao izazvati sumnju u njihovu nepristranost ili koristljivlje. Demokratski procesi moraju se nastaviti i uključiti ne samo pravo većine da donosi političke odluke, nego i političku kulturu koja će štiti i legitimne interese manjine. Jačanje pravne države i institucija s jedne, ali i uključivanje što većeg broja građana u demokratske procese odlučivanja i nadzor vlasti, s druge strane, važne su smjernice razvoja naše demokracije. Jednako su važna i ljudska prava, ne samo temeljna, nego i prava viših generacija, poput prava na zdravlje, prava na obrazovanje i prava na rad. Demokracija i doktrina ljudskih prava obuhvaćaju i vjerska i manjinska prava. Hrvatska je zemlja vjerskih sloboda. Vjerovanje ili nevjerovanje - pravo je svakoga građanina. Sve vjerske zajednice imaju pravo na slobodu izražavanja vjere i potrebnu državnu potporu za ispunjenje svojih vjerskih potreba sukladno ekonomskim mogućnostima zemlje i načelu pravdnosti. Svaka diskriminacija, nacionalna, vjerska, spolna, prema seksualnoj orijentaciji, socijalnom ili regionalnom podrijetlu, ili iz bilo koje druge osnove, nedopustiva je i osobno ću joj, kao predsjednik Republike Hrvatske, biti zapreka.

Nacionalne manjine i njihova kultura bogatstvo su Hrvatske i sastavni dio ukupne hrvatske baštine. Nacionalne manjine sjajna su poveznica Hrvatske sa svojim matičnim državama, kao što je hrvatska dijaspora most koji Hrvatsku spaja s drugim zemljama”, rekao je predsjednik Josipović.

Govoreći o Europskoj uniji i izazovu očuvanja svog nacionalnog identiteta Ivo Josipović je u svom inauguralnom govoru rekao slijedeće: “EU je i izazov da se očuva vlastiti nacionalni identitet, da mali narod u velikoj multinacionalnoj zajednici ostane prepoznatljiv prema svom hrvatskom identitetu i identitetu svojih nacionalnih manjina. A to možemo ponajprije kulturom, poštovanjem svoje tradicije, ali i poticanjem kreativnosti i suvremenog umjetničkog i kulturnog stvaralaštva te jačanjem nacionalnih kulturnih institucija. Ne vlastita se kultura ne čuva izolacijom. Uspješno njegovanje i afirmacija vlastite kulture podrazumijeva i otvorenost prema drugim kulturama, poštovanje kulturne raznolikosti i kulturnu suradnju s drugim državama.

Jean Monet, jedan od pokretača ideje europsjstva, rekao je: ‘Mi ne ujedinjujemo države, mi u prvom redu zblizavamo ljude.’”

Okrugli stol “Zločin iz mržnje i govor mržnje u hrvatskom zakonodavstvu i praksi”

NEVLADINE UDRUGE TRAŽE OŠTRIJE KAZNE ZA ZLOČIN IZ MRŽNJE

U hrvatsko je zakonodavstvo još 2006. godine uvedena definicija ‘zločina iz mržnje’, ali u praksi se nije puno promijenilo, političke elite se uglavnom prave gluhe, a počinitelji kažnjavaju blagim prekršajnim kaznama, upozoreno je na okruglom stolu u Zagrebu kojeg su o “Zločinu iz mržnje i govoru mržnje u hrvatskom zakonodavstvu i praksi” 3. ožujka organizirale tri nevladine udruge - Lezbijska grupa Kontra, Srpski demokratski forum i romska Bolja budućnost

Piše Ankica Barbir-Mladinović

Početak godine u jednom manjem hrvatskom gradu brutalno je pretučena devetnaestogodišnja djevojka zbog svog rodnog identiteta. Koordinatorica lezbijske grupe Kontra **Sanja Juras** opisuje ponašanje policije: “Djevojku su pretukli njezini susjedi, a kada je otišla prijaviti slučaj na policiju dežurni policajac joj je rekao da ne može to sada, u 17 sati, i da dođe sutra ujutro. Kad je došla ujutro policajac koji je tada bio dežuran rekao joj je ‘pogledaj se na što izgledaš, ja bih te isto pretukao’, a drugi policajac joj je rekao ‘marš van!’”

Juras podsjeća i na prošlogodišnji ustaško nacistički i antigay skup u središtu Zagreba čije su web stranice bile prepune poziva na linč, nasilje i mržnju: “Upute na web stranicama organizatora skupa sadržavale su i upute za spravljanje oružja, konkretno, molotovljevih koktela. Za vrijeme skupa sudionici su vikali ‘ubij, ubij pedera’, no policija na to nije reagirala, niti spriječila. Pitamo se što je slijedeće sutra, možda antižidovski skup ili antisrpski skup?!”

DVOJICA ROMA GOTOVO SPALJENI

Ramiza Memedi iz Udruge žena Romkinja ‘Bolja budućnost’ ispričala je nedavni događaj u zagrebačkom naselju Prečko gdje su dvojica Roma skupljala sekundarni otpad, a nasilnici ih iz čista mira polili benzinom i skoro zapalili. Memedi upozorava i na česte napade na romsku djecu: “Ubijte Cigana, ubijte Cigana ... samo zato što je Cigan i, nikome ništa. Ja znam da Rome proganjaju stoljećima i, kako kažu, mačka ima 12 života pa i Romi imaju tako, al’ to je žalosno, ipak bi trebalo drukčije, jer svi smo ljudi, bez obzira tko je tko i što je.”

Mira Ličina iz Srpskog demokratskog foruma kaže da “kada na nogometnom stadionu cijeli stadion urla ‘ubij, ubij Srbina’, a na tom istom stadionu sjedi predsjednik Vlade i ne reagira i ne smatra za shodno da se treba ustati i napustiti taj stadion, jer je ono što se na njemu događa besprizorno,

onda se ne trebamo čuditi što ljudi na ulici svakodnevno doživljavaju uvrede.” Ljudi se boje biti u svojim kućama, kad padne noć, ne znaju da li će ih netko provocirati, a morali bi u svojoj državi, barem imati pravo da sigurno žive, ako ništa drugo, kaže Ličina.

PREMLAĆIVANJE NA SMRT

Iz dokumentacije Srpskog demokratskog foruma izdvojila je nekoliko najsvježijih primjera govora mržnje i zločina iz mržnje, kao nedavni u Ličkim Jesenicama gdje je kuća povratnika koji ju je pripremao za ispraćaj mrtve majke preko noći bila sva išarana ustaškim znakovljem i prijetnjama, zatim brutalno premlaćivanje 42-godišnjeg muškarca srpske nacionalnosti u Petrinji koji je podlegao batinama o čemu je u siječnju izvjestio i UNHCR. “Informaciju o slučaju tog čovjeka koji je pretučen i ubijen ne možete dobiti, ne zna se tko je to napravio, čak ni UNHCR koji je intervenirao nije mogao dobiti tu informaciju. Ja bih vam mogla satima navoditi sve te slučajeve iz kojih stalno proizlazi strah, nesigurnost, ljudi koji se boje biti u svojim kućama, koji, kad padne noć, ne znaju da li će ih netko provocirati, a morali bi u svojoj državi, barem imati pravo da sigurno žive, ako ništa drugo”, kazala je Mira Ličina.

Saborski zastupnik SDP-a **Šime Lučin** smatra da se mora razbiti iluziju da ćemo ikad živjeti u društvu bez govora mržnje i bez zločina, jer uvijek će se naći idiot ili hrpica idiota i glupana koji će to raditi. “Ali, mi ne smijemo biti indolentni i dopustiti da vlast i državne institucije ne reagiraju na te pojave”, zaključuje Lučin.

Nevladine udruge stoga predlažu da se u budućem kaznenom zakonu, čije izmjene se pripremaju, govor mržnje ili zločin iz mržnje, puno strože kažnjava, jer postojeće, uglavnom prekršajne mjere, kaže **Ljubo Manojlović** iz Srpskog demokratskog foruma, naprosto su apsurdne: “Da se razumijemo, ne optužujem policiju da je neiskrena, al’ u jednom Benkovcu stalno incidenti, prebiju Srbina i ubiju ga i na kraju u zapisniku stoji ‘zbog remećenja javnog reda i mira.’”

PUTUJUĆA IZLOŽBA ČIRILICE

Zagreb - Putujuću izložbu ćirilice organiziralo je početkom siječnja, u povodu blagdana Svetog Save, Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta". Prema nekim istraživačima, pisma stara više od sedam tisuća godina, poput primjerice vinčanskog pisma, veoma su slična današnjoj ćirilici. Izložba afirmira grafičku vrijednost i ljepotu tipografske i kaligrafske ćirilice i njezinu tehnološku primjenjivost i u suvremenim informatičkim tehnologijama.

AI: ZAUSTAVITI SOCIJALNU ISKLJUČENOST ROMA

Madrid - U povodu održavanja konferencije '2010 Europska godina borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti' 21. siječnja Amnesty International pozvao je EU da upozori na kontinuirano kršenje ljudskih prava Roma diljem Europe. U pismu upućenom španjolsko predsjedništvu Amnesty International posebno poziva na zaustavljanje prisilnih deložacija i segregacije u školstvu. Romska populacija je jedan od najočitičijih primjera manjine u Europi koja je pogođena siromaštvom i marginalizacijom, rekao je direktor EU ureda Amnesty International **Nicolas Berger**. Pozivaju se članice EU-a da usvoje i provedu politike koje će potaknuti integraciju romske djece u redoviti obrazovni sustav. Posebno je upozoreno na višestruku diskriminaciju romskih djevojčica.

Postoji nekoliko pokazatelja koji upućuju da se prisilne deložacije siromašnog romskog stanovništva u posljednje vrijeme povećavaju u EU. AI zabilježio je u prošloj godini prisilne deložacije u Italiji, Slovačkoj i Grčkoj.

U nedavnom izvješću AI pokazano je da su mnoga romska djeca poslana u škole i razrede namijenjene učenicima s "blagim mentalnim invaliditetom". Druga su smještena u škole ili razrede isključivo za Rome u kojima im se pruža niža razina obrazovanja. Ukoliko je EU ozbiljna u borbi protiv siromaštva i socijalne isključivosti onda mora biti spremna odmah zaustaviti diskriminaciju Roma, rekao je **Esteban Beltran**, direktor španjolskog ureda Amnesty Internationala.

DANI TOLERANCIJE

Zagreb - Židovska općina Zagreb krajem siječnja je organizirala "Dane tolerancije - jednakost u različitostima", četverodnevni program povodom Dana sjećanja na holokaust. U četiri dana predavanja i okruglih stolova razgovaralo se o holokaustu i ljudskim pravima, značenju svjedočanstava preživjelih iz holokausta, kulturi tolerancije, a održane su i izložbe i svirke židovskih glazbenih sastava.

MILIJUN EURA ZA 11 PROJEKATA IZGRADNJE DEMOKRACIJE I LJUDSKIH PRAVA

Zagreb - Sredinom veljače predstavljeno je jedanaest projekata nevladinih udruga koje je Europska komisija financirala s gotovo milijun eura u sklopu Europskog programa za demokraciju i ljudska prava (EIDHR). Cilj projekata bilo je jačanje uloge civilnog društva u promicanju ljudskih prava i demokratskih reformi i potpora pomirbi zajednica u područjima od posebne državne skrbi. Između ostalih potporu od 95.345 eura su dobile B.a.B.e. za projekt 'Promošćivanje uznemirenih voda na radijskim valovima: slušanje glasova nacionalnih manjina'. Cilj projekta je povećanje svijesti o pravima manjima, njihovim potrebama i specifičnim ulogama unutar ciljanih lokalnih zajednica, kao i komunikacija i suradnja između većinskih i manjinskih etničkih skupina. Nansen

dijalog centar dobio je 82.273 eura za projekt 'Kulturna i duhovna baština zavičaj', kojem je cilj društvena rekonstrukcija poratnih višetničkih zajednica, te veća razina razumijevanja i interakcije između manjinskih skupina i većine. Udruga za promicanje informatike, kulture i suživota dobila je 76.848 eura za projekt 'Jačanje lokalne demokracije'. Ciljevi uključuju: povećanje demokratskog sudjelovanja na lokalnoj razini (područje Petrinje, Gline i Dvora) u svrhu povećanja sudjelovanja žena u lokalnom javnom i političkom životu; pomoć u omogućavanju aktivnog građanstva kroz poštivanje ljudskih prava i prava manjina u višekulturnim lokalnim zajednicama; pomoć u povećanju svijesti o učinkovitom mirnom usklađivanju interesa pojedinih skupina. Centar za mirovne studije u Zagrebu dobio je 99.822 eura za projekt 'Stara kula - više mostova - pomirenje i izgradnja povjerenja u zadarskom zaleđu i u Lici'. Cilj projekta je premostiti razlike između društvenih i etničkih podjela koje su posljedica rata i poratnog razdoblja u Zadarskoj i Ličko-senjskoj županiji. Isto tako, cilj je aktivno sudjelovanje u stvaranju održivog mira i promicanju zaštite ljudskih prava i socijalne uključenosti u tom području. Centar za mir, nenasilje i ljudska prava u Osijeku dobio je 99.850 eura za projekt 'Građani, policija i lokalna uprava prema participatornoj demokraciji - izgradnja kapaciteta zajednice za konsenzus'. Cilj projekta je ojačati kapacitete zajednice te mobilizirati građane, posebice marginalizirane skupine, da zajednički rješavaju pitanja bitna za razvoj zajednice kroz demokratske mehanizme u višetničkim područjima Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije.

Open Media Group - O.M.G. dobila je 100.000 eura za projekt 'Upoznajmo se'. Cilj projekta je podići svijest srednjoškolaca, kao budućih aktivnih članova društva koji će donositi odluke, da prepoznaju i suprotstave se stereotipima kao glavnom uzroku predrasuda i nacionalne diskriminacije, čime će poboljšati razumijevanje i povećati snošljivost u Vukovaru i Vukovarsko-srijemskoj županiji, te tako pomoći pomirbi.

V. ĐAKULA: I SRBIMA DVOSTRUKO PRAVO GLASA

Zagreb - Predsjednik Savjeta Demokratske partije Srba **Veljko Đakula** izjavio je 19. veljače da bi i Srbi trebali konzumirati dvostruko pravo glasa, koje se u pregovorima o ustavnim promjenama predlaže samo za manjine ispod 1,5 posto zastupljenosti. Ideju su poduprli i predsjednik Srpske narodne stranke Milan Rodić te nekolicina članova Srpskog narodnog vijeća i predstavnici županijskih vijeća srpske nacionalne manjine.

SABOR O PRAVIMA NACIONALNIH MANJINA

Zagreb - Hrvatski sabor razmotrio je 23. veljače izvješće o provedbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, koje su zastupnici pohvalili kao zbrojno kvalitetnije od prijašnjih, ali i upozorili na brojne nedostatke u primjeni zakona. **Mile Horvat** (SDSS) upozorio je da brojni gradovi i općine još nisu uskladili svoje statute s Ustavnim zakonom, zbog čega je u njima nemoguće provesti dopunske izbore, kojima bi se osigurala zastupljenost manjina u gradskim i općinskim vlastima. Zauzeo se za kažnjavanje onih koji namjerno krše taj zakon. Upozorio je na otežan povratak imovine i zapošljavanje pripadnika srpske nacionalne manjine, a požalio se i na zatvorenost medija. Zastupnik talijanske nacionalne manjine **Furio Radin** požalio se na česta kršenja prava na dvojezičnost, a zastupnica češke manjine **Zdenka**

Čuhnil na nezainteresiranost saborskih klubova za temu provođenja Ustavnog zakona. Zastupnici su pohvalili napredak u području odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina, pozitivan trend u očitovanju vjerskih sloboda, povećana izdvajanja za vjerske zajednice i očuvanje zgrada koje su hrvatska kulturna baština. Pohvalili su i veća izdvajanja i bolje uvjete za rad udruga i ustanova nacionalnih manjina na području kulture, izdavaštva i informiranja.

ODBOR ZA LJUDSKA PRAVA S PREDSTAVNICIMA VIJEĆA EUROPE

Zagreb - Članovi Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Hrvatskog sabora održali su 25. veljače radni sastanak s izaslanstvom Savjetodavnog odbora Vijeća Europe za praćenje provođenja Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina. Sugovornici su se složili da bi trebalo osnažiti status vijeća nacionalnih manjina na lokalnim razinama i njihovu povezanost sa tijelima lokalne vlasti. Kao glavni problem izdvojena je nedostatna implementacija donesenih propisa, posebno na lokalnoj i regionalnoj razini. Naglašeno je da je trend rješavanja manjinskih pitanja pozitivan, no da su još preostala neka otvorena pitanja. Nedostatak materijalnih sredstava veliki je dio problema, zaključeno je. Na sastanku je bilo riječi i o suradnji s pučkim pravobraniteljem kao i s pravobraniteljicama za djecu, ravnopravnost spolova i za osobe s invaliditetom.

KOSOR I RADIN O TALIJANSKOJ MANJINI

Zagreb - Premijerka **Jadranka Kosor** i predsjednik Talijanske unije i saborski zastupnik **Furio Radin** sastali su se 26. veljače nakon čega je Radin izjavio da su razgovarali o pitanjima dvojezičnosti na istarskim cestama, državnoj upravi i poduzećima, o međudržavnom sporazumu koji bi od plaćanja PDV-a oslobodio talijansku manjinu u Hrvatskoj za donacije iz Italije i hrvatsku manjinu u Italiji za donacije iz Hrvatske. Osim toga, razgovarali su o izgradnji doma za starije osobe, vrtićima te o odašiljaču u Opatiji koji bi omogućio prijam Televizije Kopar. Rekao je i da je bilo riječi i o ustavnim promjenama i problemu dopunskoga prava glasa.

Premijerka Kosor podsjetila je da je u koaliciji postignut dogovor o dopunskome pravu glasa te da to nije tema ustavnih promjena, nego ustavnog zakona o pravima pripadnika nacionalnih manjina. Rekla je da su složili o svim temama važnim za život talijanske nacionalne manjine u Hrvatskoj te da su teme bile vezane uz koalicijski sporazum. Poduprla je izgradnju doma za starije osobe te prijedloge vezane uz komunikacije i medije. Rekla je da će vlada, kad je riječ o PDV-u, učiniti sve što može i što joj dopušta pravna stečevina EU-a.

SRBI U RIJECI KREĆU U IZGRADNJU SRPSKOG KULTURNOG CENTRA

Rijeka - Zajednica Srba Rijeka planira izgradnju Srpskog edukativno-kulturnog centra. Odlučeno je to krajem veljače na sjednici Upravnog odbora Zajednice kojom je predsjedavao **Milan Popadić**. Prema njegovim riječima sve aktivnosti vezane uz izgradnju Srpskog kulturnog centra odvijat će se u zajedništvu s drugim organizacijama Srba u Rijeci.

ZIMSKA ŠKOLA MANJINSKIH PRAVA

Begovo

Razdolje -

FPZ iz Zagreba u suradnji sa Savjetom za nacionalne manjine te Ministarstvom obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti organizirao je krajem veljače prvu Zimsku školu manjinskih prava.

“Ovi mladi ljudi uskoro će obavljati značajne funkcije u našem društvu i vrlo je važno da oni dobro razumiju kontekst i način ostvarivanja manjinskih prava jer je to jedna od bitnih pretpostavki naše unutrašnje demokratizacije, ali i procesa pridruživanja EU. Kroz predavanja i radionički oblik rada te ugledne predavače koji se bave i teorijskim i praktičnim aspektom realizacije ostvarivanja manjinskih prava pokušat ćemo polaznike upoznati sa što širim krugom tema, od - primjerice, trenutačnih poteškoća službene uporabe jezika i pisma u pojedinim sredinama pa do (ne)mogućnosti povratka i obnove na područjima od posebne državne skrbi”, rekao je na otvaranju škole dr. **Siniša Tatalović**, idejni začetnik škole koja je trajala četiri dana i koja je imala 22 polaznika.

UN OSUĐUJE ZLOČINE PROTIV ROMA I MIGRANATA

Ženeva - Predstavljajući godišnje izvješće o kršenju ljudskih prava u svijetu 4. ožujka Visoka povjerenica UN-a za ljudska prava **Navi Pillay** je istakla da su diskriminaciji i rasizmu u Europi izloženi migranti i manjine poput Roma. “Dok Europska unija i pojedine europske vlade nastoje poboljšati stanje Roma, ono se pogoršava u mnogim drugim zemljama, među kojima su Slovačka i Republika Češka”, rekla je Pillay. Istakla je da je jedan od prioriteta zaštititi migrante, te se boriti protiv svih oblika diskriminacije, rasizma, nesnošljivosti, izopćenja na temelju spola, invalidnosti, vjeroispovijesti, pripadnosti manjini.

UDRUGE VRAĆAJU 140 TISUĆA KUNA

Zagreb - Oko 140 tisuća kuna morat će u državni proračun vratiti osam udruga nacionalnih manjina zbog toga što nisu podnijele izvješće o tome kako su prošle godine potrošile novac koji im je odobren za različite programe i aktivnosti. Prema informacijama Savjeta za nacionalne manjine, prošle su godine iz proračuna financirane 94 udruge, a za osam onih koje nisu podnijele financijska izvješća Savjet više ne predlaže nastavak financiranja u ovoj godini.

Prema izvješću o utrošku sredstava iz državnog proračuna propisanu dokumentaciju nisu dostavili KUD “San Roma” iz Slavonskog Broda, krovna zajednica Bajaša - Pribislavec, Udruga Roma Međimurja Podturen, Udruga Roma Bjelovarsko-bilogorske županije, Udruga za bolje sutra, Koalicija Roma Hrvatske - Kruh, Udruga zlatno romsko srce Zagreb, te Centar savjetovanja, edukacije i kulture Roma Bjelovar.

STATE DEPARTMENT O LJUDSKIM PRAVIMA U HRVATSKOJ

Washington - Američki State Department je 11. ožujka objavio godišnje izvješće o stanju ljudskih prava u svijetu, u kojem na 16 stranica analizira poštivanje tih prava u Hrvatskoj, od zaštite integriteta pojedinca, prava na pošteno suđenje, slobode izražavanja, vjerskih sloboda do zaštite manjina i radnih prava. U izvješću se općenito iznose povoljne ocjene o stanju ljudskih prava u RH, ali se bilježe i problemi kao što su zaostatci u pravosuđu, neučinkovito procesuiranje nekih domaćih ratnih zločina, spori povratak imovine vjerskih zajednica, osim Katoličke crkve, te teškoće s kojima se suočavaju srpski povratnici. Spominje se i diskriminacija etničkih manjina, posebno Srba i Roma. Ističe se i napredak na mnogim područjima, poput nestajanja nasilja prema srpskim povratnicima u većini Hrvatske, osim zaleđa Zadra i Šibenika, te dovršetak procesa vraćanja srpskih kuća i njihove obnove.

State Department ističe važnost posjeta kardinala Josipa Bozanića jasenovačkom spomen području, unatoč kontroverzama, te postavljanje kamena temeljca za džamiju u Rijeci. Kod pitanja slobode kretanja i zaštite izbjeglica, izvješće ističe probleme s prebivalištem za srpske izbjeglice koji nemaju hrvatsko državljanstvo. Ističe se i da “vlada sporo nastavlja program rješavanja zahtjeva osoba, uglavnom etničkih Srba, koji su imali starnarsko pravo u društvenim stanovima prije rata ali su ga izgubili tijekom rata”, uz podatak o 13.695 tih zahtjeva, od čega 4.576 u gradovima.

Govori se i o nastavku diskriminacije Srba na više područja “uključujući izvršenje pravde, zapošljavanje i stanovanje”. “Srbi u ratom pogođenim područjima i dalje su subjekt društvenog uznemiravanja i diskriminacije, a lokalne vlasti nekada odbijaju zaposliti kvalificirane Srbe, čak iako se ni jedan Hrvat ne javi na natječaj, stoji u izvješću. “Sedam godine nakon donošenja Ustavnog zakona o nacionalnim manjinama, vlasti nisu provele odredbu o razmjernom zapošljavanju manjina u javnom sektoru, gdje one čine najmanje 15 posto stanovništva”, ističe se.

Kod zaštite prava djece upozorava se na problem prepreka u obrazovanju romske djece, uključujući diskriminaciju u školama i manjak potpore roditelja. Kaže se i da je RH različitim mjerama, uspjela učetverostručiti broj romskih učenika od 2005.

HRVATSKA OSUĐENA RADI KRŠENJA PRAVA NA ŠKOLOVANJE ROMA

Strasbourg - Europski sud za ljudska prava (ECHR) u Strasbourgu osudio je 16. ožujka Hrvatsku za diskriminaciju i kršenje prava na školovanje 15 romskih učenika iz Međimurja te joj naredio isplatu odštete od 4.500 eura po učeniku i 10.000 eura za sudske troškove. Priznajući hrvatskim vlastima napore u osiguravanju školovanja romskih učenika, Veliko vijeće ECHR-a zaključilo je da njihovo smještanje u posebne razrede tijekom osnovnog školovanja nije bilo opravdano, čime su prekršeni članci 14. i 2. protokola 1. Europske konvencije o ljudskim pravima koji govore o zaštiti od diskriminacije i pravu na školovanje. Sud je također zaključio da je prekršeno njihovo pravo na pošteno suđenje, jer je hrvatski Ustavni sud o njihovoj tužbi odlučivao šest godina, što je prema sucima ECHR-a bilo predugo.

SAVJET SE NEĆE UVLAČITI U MEĐUSTRANAČKE ODNOSI

Zagreb - Savjet za nacionalne manjine je na svojoj sjednici od 17. ožujka, osim odluke o raspoređivanju 41,8 milijuna kuna za razvoj kulturne autonomije nacionalnih manjina (vidi str. 8.

i 9.) raspravljao i o optužujućim izjavama članova Srpske narodne stranke koji tvrde da pojedini članovi Savjeta, predstavnici srpske nacionalne manjine iz SDSS-a, novac raspodjeljuju isključivo Srpskom narodnom vijeću.

“Takve izjave su neutemeljene jer u Savjetu ne sjede samo članovi SDSS-a, nego i ostali predstavnici Srba i drugih manjina, te svi zajednički raspodjeljujemo novac”, rekao je predsjednik Savjeta **Aleksandar Tolnauer** ističući kako neće dopustiti da se Savjet za nacionalne manjine uvlači u međustranačke odnose. Savjet je osudio i najavu osnivanja Hrvatske pravoslavne crkve, kakva je postojala za vrijeme NDH.

ENAR PROTIV RASIZMA

Bruxelles - U povodu Međunarodnog dan borbe protiv rasizma 21. ožujka nevladina organizacija European Network Against Racism (ENAR) pozvala je na jačanje ravnopravnosti i maksimalno iskorištavanje potencijala i vještina svih članova europskog društva, uključujući etničke i vjerske manjine. ENAR upozorava kako u vremenima gospodarske krize, poput one u kojoj se trenutno nalazi i Europska unija, nastaje plodno tlo za jačanje rasizma i ksenofobije, koje u određenoj mjeri potiču i rastuća nezaposlenost, nesigurnost i jačanje populističkih pokreta.

U VUKOVARU OSTAJE PRAVO UPOTREBE ĆIRILICNOG PISMA

Vukovar - Na sjednici vukovarskoga Gradskog vijeća 23. ožujka većinom glasova odbijen je prijedlog Kluba vijećnika HDZ-a i HSP-a “dr. Ante Starčević” o promjeni članka 61. stavka 3. gradskog statuta kojim se pripadnicima srpske nacionalne manjine daje pravo na uporabu ćirilicnog pisma u komunikaciji u javnoj upravi.

OKRUGLI STOL ALBANACA

Rijeka - “Albanci i suradnja među albanskim zajednicama i vijećima”, naziv je okruglog stola koji je 27. 03. uz sudjelovanje 40-ak pravnih suradnika Albanaca u Hrvatskoj održan u Rijeci u organizaciji vijeća albanske nacionalne manjine Grada Rijeke i PGŽ. “Nastojat ćemo pomoći Kosovarima i Albancima u Hrvatskoj u onome što je u našoj nadležnosti, prvenstveno u njihovoj organiziranosti, očuvanju narodnih vrijednosti, naročito u njihovom prenošenju na mlađe generacije. U Hrvatskoj se osobno od prvog trenutka osjećam odlično, te da smo prihvaćeni - od institucija do običnih ljudi, i uvjeren sam da će tako biti i dalje. Albanci ovdje imaju zagarantirana prava kao nacionalna manjina, a na njima je koliko će biti povezani i zajedno ta prava ostvarivati”, poručio je na okruglom stolu kosovski veleposlanik **Valdet Sadiku**.

STINA

NOVINSKA AGENCIJA

izdavač: **STINA d.o.o.** Split
 Šetalište Bačvice 10, 21000 SPLIT, Croatia
 tel/fax: ++385/21/321-421, 488-945
 e-mail: stina@zamir.net & stina@st.t-com.hr
 internet: www.stina.hr
 direktor: Goran Vežić
 glavni urednik: Stojan Obradović